

راه کارهای عملی یاد حضرت مهدی علیه السلام

حسن محمودی

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سرشناسه	: محمودی حسن، ۱۳۵۶ .
عنوان و نام پدیدآور	: راهکارهای عملی یاد حضرت بقیة الله الاعظم <small>علیه السلام</small> / حسن محمودی .
مشخصات شر	: قم: مسجد مقدّس جمکران، ۱۳۸۸ .
مشخصات ظاهری	: ۱۲۰ ص
شابک	: ۹۷۸ - ۹۶۴ - ۹۷۳ - ۲۵۵ - ۸
وضعیت فهرست‌نویسی	: فیبا
یادداشت	: کتابنامه به صورت زیرنویس.
موضوع	: محمد بن حسن (عج)، امام دوازدهم، ۲۵۵ ق -
موضوع	: مهدویت - انتظار
رده‌بندی کنگره	: ۱۳۸۸ ۲ ۳۵۱۶ ر ۴ / ۴ BP۲۲۴
رده‌بندی دیویی	: ۲۹۷/۹۵۹
شماره کتابشناسی ملی	: ۱۹۴۰۵۸۱

راهکارهای عملی یاد حضرت بقیة الله الاعظم علیه السلام

- ◀ مؤلف: حسن محمودی
- ◀ صفحه‌آرا: امیر سعید سعیدی
- ◀ ناشر: انتشارات مسجد مقدّس جمکران
- ◀ چاپخانه و شمارگان: پرستش / ۲۰۰۰ جلد
- ◀ نوبت و تاریخ چاپ: اول / زمستان ۱۳۸۸
- ◀ قیمت: ۱۲۰۰ تومان
- ◀ شابک: ۹۷۸ - ۹۶۴ - ۹۷۳ - ۲۵۵ - ۸
- ◀ مرکز پخش: انتشارات مسجد مقدّس جمکران
- ◀ تلفن و نمابر: ۰۲۵۱ - ۷۲۵۳۳۴۰ ، ۷۲۵۳۷۰۰
- ◀ قم - صندوق پستی: ۶۱۷

راهکارهای عملی یاد

حضرت بقیة الله الاعظم علیه السلام

حسن محمودی

فهرست

مقدمه ۹

برکات و آثار یاد امام زمان علیه السلام

- ۱- تربیت انسان ۲۲
- ۲- استغفار حضرت برای دوستان ۲۵
- ۳- قرار گرفتن در زمره یاران خاص امام زمان علیه السلام ۲۶
- ۴- آبادی اوقات به واسطه ذکر حضرت ۲۷
- ۵- آرامش قلب در سایه یاد حضرت ۲۹

آثار منفی غفلت از یاد امام عصر علیه السلام

- ۱- زندگی پر مشقت و سخت ۳۳
- ۲- افراط در زندگی ۳۵
- ۳- حسرت ۳۵
- ۴- عذاب الهی ۳۶

اهمیت و سفارش یاد امام زمان علیه السلام

- ۱- در آیات ۳۹
- ۲- در روایات ۴۲
- ۳- در کلام علما ۴۹

موانع ذکر و یاد امام عصر علیه السلام

- ۱- مال و اولاد ۵۳
- ۲- گناه ۵۵
- ۳- گناه چشم ۵۶

راهکارهای یاد حضرت مهدی علیه السلام

- ۱- شناخت و تفکر ۶۳
- ۱-۱- تفکر پیرامون حقوق حضرت مهدی علیه السلام بر شیعیان ۶۳
- الف) حق وجود ۶۳
- ب) حق بقاء ۶۴
- ج) حق نعمت و واسطه فیض ۶۵
- د) حق پدری ۶۸
- ۲-۱- تفکر در فراهم کردن اسباب یاری امام عصر علیه السلام ۷۱
- ۳-۱- تفکر پیرامون نظارت حضرت بر اعمالمان ۷۵
- ۴-۱- تفکر در اینکه ایشان عصاره تمام انبیاء و ائمه علیهم السلام می باشد ۷۶
- ۵-۱- تفکر پیرامون مهر و محبت حضرت ۷۹
- ۶-۱- تفکر پیرامون غفلت از امام و فراقش ۸۲
- الف) ناله جمادات ۸۳
- ب) ناله حیوانات ۸۴
- ۷-۱- تفکر پیرامون اسامی آن حضرت علیه السلام ۸۶
- الف) مهدی علیه السلام ۸۷
- ب) قائم علیه السلام ۸۷
- ج) بقیة الله ۹۰
- د) منتظر ۹۰
- ه) صاحب الزمان - امام زمان علیه السلام ۹۱

- ۲- دعا ۹۳
- ۱-۲- بعد از هر نماز واجب ۹۴
- ۲-۲- بعد از هر دو رکعت نماز شب ۹۵
- ۳-۲- در قنوت نمازها ۹۶
- ۴-۲- در حال سجده ۹۷
- ۵-۲- شب جمعه ۹۷
- ۶-۲- روز جمعه ۹۸
- ۷-۲- بعد از ذکر مصیبت سیدالشهدا (علیه السلام) ۹۸
- ۸-۲- وقت نزول باران ۹۸
- ۳- برپایی مجالس ذکر و دعا و بیان فضایل اهل بیت (علیهم السلام) ۹۹
- ۴- هدیه دادن ۱۰۳
- ۵- صدقه دادن به نیابت از حضرت ۱۰۵
- ۶- خوشحال کردن مؤمنین ۱۰۶
- ۷- هماهنگ کردن محیط اطراف ۱۰۷
- ۸- دوستی با مهدویون ۱۱۰
- ۹- خواندن دعاها و زیارات ۱۱۳
- الف) دعای عهد ۱۱۳
- ب) زیارت آل یس ۱۱۴
- ج) دعای ندبه ۱۱۴
- ۱۰- حضور در مکان‌های منتسب به حضرت ۱۱۵
- سخن آخر ۱۱۶

«بسم الله الرحمن الرحيم»

«السلام عليك يا بقية الله في ارضه»

مقدمه

غفلت و روزمرگی، زندگی انسان‌ها را احاطه کرده است. دلدادگی به معشوق‌های آنی و فانی، دل‌ها را اسیر خویش ساخته، خدا و توجه به آن، غریب‌ترین چیزی است که انسان به دنبالش بگردد. غرب در او هام ترقی و پیشرفت، معنویت را قربانی کرده و مسلمانان هم، به ظاهر غرب فریفته شده هر روز در فکر الگوگیری غلط از غرب افتاده‌اند. ادامه این راه، چیزی نیست جز رفتن در منجلاب فساد و غفلت از مسائل معنوی و انسانی.

خداوند متعال که همیشه انسان‌ها را به ذکر و یاد خویش دعوت نموده است و در میان مخلوقاتش، بنده‌ای را قرار داده که دائماً به ذکر او مشغول است، هدفش دوری انسان‌ها از غفلت و بیراهه‌روی بوده است.

یاد خدا، آرامش دل‌هاست و انسان‌ها همه به دنبال آرامش هستند، اما راه را کج رفته‌اند و خویش را با معبودهای ساختگی، تسکین موقت داده‌اند.

مقدمه را در چند جهت طراحی می‌کنیم:

جهت اول: آرامش واقعی در پرتو یاد و توجه واقعی خدای عالمیان حاصل می‌شود و به خاطر همین است که خداوند در قرآن کریم، کثرت هیچ امری را نخواست است؛ جز ذکر و یاد خودش. برای معبود واقعی، انجام دادن اعمال خوب تر از زیاد انجام دادن آن است. لذا فرمود:

«الَّذِي خَلَقَ الْمَوْتَ وَالْحَيَاةَ لِيَبْلُوَكُمْ أَيُّكُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا»^۱ نفرمود:

اکثر عملاً، چرا که روح عمل و اثرات مثبتی که از توجه و قصد قربت حاصل می‌شود، می‌تواند ما را به جایی برساند. اما در مورد یاد محبوب و ذکر شیرینش، به کثرت روی آورد و ذکر کثیر را خواسته است.

«يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اذْكُرُوا اللَّهَ ذِكْرًا كَثِيرًا»^۲

و تنهایی این مورد و حصرش در کثرت در روایات هم تذکر داده شده است.

امام صادق علیه السلام فرمود:

هر چیزی حدّ دارد که در آنجا به پایان می‌رسد؛ مگر یاد خدا که آن را حدّی پایان‌پذیر نیست.^۳

از این رو در قرآن کریم امر کرده است به یاد خودش:

«اذْكُرُونِي»؛ «مرا یاد کنید».

۲. سوره احزاب، آیه ۴۱.

۱. سوره ملک، آیه ۲.

۳. ترجمه میزان الحکمه، ج ۴، ص ۱۸۴۰.

جهت دوم: اینکه خداوند عالمیان همان طور که یاد خودش را از ما خواسته است، یاد اولیای خویش و خوبان درگاهش را هم از ما خواسته است:

﴿وَاذْكُرْ عَبْدَنَا أَيُّوبَ﴾؛^۱ «یاد کن بنده ما ایوب را».

﴿وَاذْكُرْ عِبَادَنَا إِبْرَاهِيمَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ﴾؛^۲ «بندگان ما را، ابراهیم

و اسحاق و یعقوب را یاد کن».

خود انبیاء هم که دائماً در ذکر و یاد خدا بودند، یاد ولی خدا و خوبان درگاه الهی را نیز، یاد خدا می دانستند و همواره بر آن یاد، اصرار می کردند. در جریان یعقوب علیه السلام که دائماً یاد یوسف علیه السلام را زنده نگه داشته بود و زبانش به یوسف یوسف، زمزمه داشت، توبیخ پسران را می بینیم:

﴿قَالُوا تَاللَّهِ تَفْتُوا تَذْكُرُ يُوسُفَ حَتَّى تَكُونَ حَرَضاً أَوْ تَكُونَ مِنَ

الْهَالِكِينَ﴾؛^۳ «گفتند: به خدا تو آنقدر یاد یوسف می کنی تا در آستانه مرگ قرار گیری، یا هلاک گردی!»

جهت سوم: اینکه خداوند همان طور که ذکر خویش و خوبانش را واجب کرده و امر فرموده، بر ذکر نعمت هم تأکید دارد:

﴿وَاذْكُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ﴾؛^۴ «نعمت های خدا را بر خودتان یاد کنید».

بعد هم اشاره ای می کند که این نعمت، نان و پنیر و سبزی و ... نیست؛ بلکه باید افق دید را بالا برد و از چیزهای زمینی فاصله گرفت.

۱. سوره ص، آیه ۴۱.

۲. سوره ص، آیه ۴۵.

۳. سوره یوسف، آیه ۸۵.

۴. سوره بقره، آیه ۲۳۱.

و در بیان این امر می فرماید:

﴿يَا قَوْمِ اذْكُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ جَعَلَ فِيكُمْ أَنْبِيَاءَ﴾؛^۱ «ای قوم نعمت

خدا را یاد کنید هنگامی که در میان شما پیامبران را قرار داد».

و در آیه شریفه دیگر بالاترین نعمت را ذکر می کند که مأمور به

ذکر و یاد آن هستیم:

﴿الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَأَتْمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي﴾؛^۲ «امروز، دین

شما را کامل کردم؛ و نعمت خود را بر شما تمام نمودم».

امروز که ولایت و امامت، به طور رسمی اعلان شد؛ نعمت تمام

شد، یعنی تا حالا نعمت داشتید اما کامل نبود، پس نعمت کامل خدا،

امام است و خدا چه اصراری دارد بر یاد این نعمت.

برای تأکید روایتی را که در مورد آیه ﴿ثُمَّ لَتُسْأَلُنَّ يَوْمَئِذٍ عَنِ

النَّعِيمِ﴾^۳ وارد شده است را می آوریم، که امام صادق علیه السلام در سؤال

شخصی که پرسید، نعیم چیست؟ امام فرمودند: نعیم (که در مورد

آن از شما سؤال می شود) ما اهل بیت علیهم السلام هستیم.^۴

و نعمت در زمان ما که مأمور به یادش هستیم و خداوند با تأکید

فراوان از ما خواسته است که به یاد او باشیم، امام عصر علیه السلام می باشند.

خداوند در آیه ای ذکر نعمت را به همراه میثاق مطرح کرده است:

﴿وَ اذْكُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَمِيثَاقَهُ الَّذِي وَاثَقَكُمْ بِهِ﴾؛^۵ «نعمت خدا را

۱. سوره مائده، آیه ۲۰.

۲. سوره مائده، آیه ۳.

۳. سوره تکوین، آیه ۸.

۴. تفسیر کنز الدقائق، ج ۱۴، ص ۴۲۱.

۵. سوره مائده، آیه ۷.

یاد کنید و عهدی را که از شما درباره آن پیمان گرفته است و شما گفتید: شنیدیم و اطاعت کردیم (فراموش نکنید)».

پس در آیه به ذکر میثاق امر شده ایم و در زیارت آل یس مصداق میثاق برایمان روشن می شود.

«السلام عليك يا ميثاق الله الذي آخذَهُ وَوَكَّدَهُ؛^۱ سلام بر تو ای پیمان خدایی که خداوند از مردم گرفته و بر آن تأکید کرده است».

بنابراین وجود مقدس ولی عصر علیه السلام میثاق الهی است و ما مأمور به یاد او هستیم.

این همه تأکید در آیات کریمه، همه برای رهایی ما از ظلمت به سمت نور است و امام زمان علیه السلام آن نور موعود هستند.

آری، غیبت حضرت ولی عصر علیه السلام برای ما عادت شده است، روزها یک به یک به آخر می رسند و ما دیگر غیبت و ظهور برایمان یکی شده است. خیلی به فکر تمام شدن غیبت مولا ایمان نیستیم؛ چرا که اصلاً از وجود ایشان غافلیم، اعتیادی فراگیر، جامعه را فرا گرفته و آن هم اینکه به نبود نور عادت کرده ایم و از ظلمت و تاریکی فراری نیستیم، زندگی بی او و یاد شیرینش، در واقع مردگی است و تاریکی، اما چه کنیم که عادت کرده ایم و راضی شده ایم.

«بشر وقتی که از موعود موجودش غفلت کند، در واقع از زندگی واقعی محروم می شود... واقعیات بزرگ و متعالی موجود در عالم را

۱. زیارت آل یس، مفاتیح الجنان.

که وعده بزرگ الهی است، نباید فراموش کرد... جهانی که موعود خودش را بشناسد و نظر خود را از او برنگیرد، هر لحظه زنده است... و آنکه موعود موجود ندارد، همین حالا گرفتار بودن در پوچی‌ها را زندگی پنداشته است.^۱

زندگی به حضور گرم او، بی‌روح است. و این غفلت، آنگاه انسان را به شرم و خجالت نزدیک می‌کند که دریابیم همه هستی ما از اوست و او چونان امام مهربانی، همیشه و همه جا به حال شیعیان خود نظر دارد و لحظه‌ای آنها را از یاد نمی‌برد. در نامه‌ای به شیخ مفید امام عصر علیه السلام مکتوب فرمودند که:

«انا غیر مهملین لمراعاتکم ولاناسین لذکرکم...»^۲ ما در مراعات حال شما،

اهمال نمی‌کنیم و یاد شما را فراموش نمی‌کنیم.»

وقتی حضرت به یاد ما هستند چرا ما به یادشان نباشیم، چرا ما با غفلتمان از ایشان، ابواب هدایت را بر خودمان ببندیم و خود را از نور و روشنایی محروم سازیم؟

غفلت و بی‌توجهی ما نسبت به ساحت مقدس امام عصر علیه السلام، از مقام و منزلت ما نزد ایشان می‌کاهد و آرام آرام رشته محبت را پاره کرده و ما را با شیطان پیوند خواهد زد، اثر غفلت چیزی جز این نمی‌تواند باشد.

۱. اصغر ظاهر زاده، دعای ندبه زندگی در فردایی نورانی.

۲. بحار الانوار، ج ۵۳، ص ۱۷۵.

«یکی از اصحاب امامان علیهم السلام خدمت امامش مشرف شد و گفت:
 آقا! می خواهم بدانم موقعیت من نزد شما چگونه است؟
 فرمود: بین موقعیت و منزلت ما نزد تو چه اندازه است. به همان
 اندازه‌ای که تو به ما اهمیت می دهی، ما هم به تو اهمیت می دهیم، به
 همان اندازه‌ای که تو به یاد ما باشی، ما هم به یاد تو هستیم...»^۱
 خداوند متعال هم می فرماید: «اذْکُرُونِي اذْکُرْكُمْ»؛^۲ «یاد کنید مرا تا
 شما را یاد کنم».

امام زمان علیه السلام هم همین گونه هستند، اگر ایشان را یاد کنیم، ایشان
 هم ما را یاد خواهند کرد. این بنده نوازی و بزرگواری ایشان را
 می رساند، وقتی بشنویم بزرگی ما را یاد کرده، خوشحال می شویم
 و چه بزرگی، آقا تر و بزرگوار تر از یوسف فاطمه علیها السلام.

آیه الله عبدالقائم شوشتری (حفظه الله تعالی) که مدتی امام جمعه
 شاهین شهر اصفهان بود، می گفت که در مسجد مقدس جمکران،
 نماز امام زمان علیه السلام و نماز تحیت را خواندم، بعد در حیاط مسجد، زیر
 آسمان دو رکعت نماز استغاثه به صاحب الزمان علیه السلام را خواندم و بعد
 از نماز دعای «سلام الله الكامل التام...» را زمزمه کردم و همواره یاد
 مولای عزیزم بودم. به منزل آمدم و استراحت کردم، در عالم رؤیا
 روی پلی کنار حرم حضرت معصومه علیها السلام حضرت بقیه الله الاعظم

۱. مصباح یزدی، آفتاب ولایت، ص ۱۵۳. ۲. سوره بقره، آیه ۱۵۲.

-روحي فداه - را مشاهده کردم، حضرت رو به من کردند و با انگشت به سینه من زدند و فرمودند: «یادم کردی یادت کردم».

ناگفته پیداست که به یاد حضرت بودن، خود توفیقی است که آن هم از طرف آن محبوب دل‌ها، داده شده است. اگر نیمه‌نگاهی از طرف عاشق نباشد، کوشش معشوق به جایی نمی‌رسد و اثری ندارد.

در روایتی شریف از امیر مؤمنان علیه السلام آمده است که:

«الذکر لیس من مراسم اللسان ولا من مناسم الفکر، ولکنه اول من المذكور و شأن من الذاکر؛^۱ یاد خدانه از وظایف زبان است و نه از راه و رسم اندیشه؛ بلکه نقطه آغاز آن، از مذکور است (یاد شده) و در مرتبه دوم از ذاکر (یادکننده)».

اگر از جانب معشوق نباشد کوششی کوشش عاشق بیچاره به جایی نرسد امام صادق علیه السلام فرمودند:

«هر که می‌خواهد خدای تعالی را یاد کند باید بداند که اگر خداوند توفیق یاد خود را به یاد بنده نیاورد، بنده قادر به ذکر و یاد او نیست».^۲

در مورد حضرت بقیة الله الاعظم -روحي فداه- نیز این قاعده صادق است؛ چرا که یاد ایشان هم یاد خداست و ایشان آینه تمام‌نمای صفات الهی می‌باشند. پس برای یاد ایشان توجه و عنایت آن حضرت ضروری است و بدون توجه او کسی موفق به یادش

۱. ترجمه میزان الحکمه، ج ۴، ص ۱۸۵۸. ۲. ترجمه میزان الحکمه، ج ۴، ص ۱۸۵۹.

نمی‌شود. البته ذکر و یاد، امری اختیاری است و مقدماتش به دست خود ماست، اما کلید این توفیق عنایت اوست؛ همان طور که درباره یاد خدا در روایتی می‌خوانیم که پیامبر خدا ﷺ به خداوند عرضه داشتند: خدایا! دوست دارم بدانم کدام بنده‌ات را دوست داری تا من نیز دوستش بدارم؟

خداوند فرمود: هرگاه دیدی بنده‌ام بسیار به یاد من است (بدانکه) من توفیق این امر را به او داده‌ام و دوستش دارم....^۱

اما راه به دست آوردن عنایت از امام زمان علیه السلام برای یادشان این است که ایشان را آزرده نسازیم و کارهایی که ایشان را خشنود می‌کند، بجای آوریم.

آن بزرگوار فرموده‌اند: «وقتی شیعیان ما مرتکب گناه می‌شوند، ما آزرده و غمگین می‌شویم».

و همین آزرده‌ن و ولی خدا، باعث محروم شدن از یاد ایشان است. در قرآن کریم به این نکته اشاره شده است که اگر پیامبر را اذیت کنید، دچار عذاب الیم خواهید شد:

﴿وَالَّذِينَ يُؤْذُونَ رَسُولَ اللَّهِ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾^۲ «کسانی که

رسول خدا ﷺ را اذیت می‌کنند بر ایشان عذاب دردناکی است».

و ما معتقدیم هر شأنی که پیامبر اکرم ﷺ دارند، همه آن شئون به جز نبوت به ائمه معصومین علیهم السلام رسیده است، لذا طبق آیه شریفه،

۲. سوره توبه، آیه ۶۱.

۱. میزان الحکمه، ج ۲، ص ۹۵۷.

اذیت و آزار امام زمان علیه السلام عذاب دردناک را به دنبال خواهد داشت. و چه عذابی بالاتر از غفلت از یاد یگانه دهر.

چه عذابی بالاتر از قطع ارتباط با ولی زمان و حجت عصر، در روایاتی نیز وارد شده است که بالاترین عذاب، نچشیدن مزه عبادت است، که انسان از ذکر و یاد خدا و ولی خدا لذت نبرد که این اول راه بدبختی و خسران خواهد بود.

مگر نه این است که ما همگی ادعای دوستی حضرت را داریم و با زبان قال می‌گوییم که ایشان را خیلی دوست داریم، اما نشانه دوستی این است که زبان به یاد دوست مشغول باشد چنانچه امیر مؤمنان علیه السلام فرمودند:

«من أحبَّ شيئاً لهج بذكره؛^۱ هر که چیزی را دوست بدارد، یاد آن ورد زبانش شود».

نتیجه‌اش این می‌شود که خدای نکرده اگر ذکر حضرت ورد زبانمان نشد، دوستی مان مثل دوستی مردم کوفه است که اگر منفعت ما ایجاد کند به راحتی حضرت را رها خواهیم کرد؛ چه اینکه بارها شاید راه خطا پیموده‌ایم اما رأفت حضرت باز هم ما را نگه داشته است.

و خداوند کریم در نامه آسمانی‌اش، انسان‌ها را هشدار می‌دهد که «اگر پدرانتان و فرزندان‌تان و برادرانتان و زنان و خویشاوندان

خود را و اموالی که جمع کرده‌اید و ... (اینها را) بیش از خدا و رسول و جهاد در راه خدا دوست می‌دارید، منتظر باشید تا امر خدا جاری شود و خدا فاسقان را دوست ندارد»^۱.

گفته شد که جایگاه والای پیامبر ﷺ و مقام و منزلت او برای جانشینان وی و امامان معصوم نیز ثابت است، از این رو خداوند توبیخ می‌کند که اگر پدر جسمانیت را از پدر روحانیت بیشتر دوست بداری فاسق هستی. همان‌گونه که مردم کوفه این‌گونه بودند و ما همه آنها را مذمت می‌کنیم.

برای اینکه دوستی خویش را نسبت به حضرت نشان دهیم باید ذاکر نام زیبایش باشیم و قلبمان را برای ایشان خالی کرده و از اغیار پاک سازیم. گویی معصومین علیهم‌السلام به وضوح، پیش بینی می‌کردند که یاد امام زمان علیه‌السلام از دل‌ها پاک می‌شود و مردم در غفلت از یادش، به راحتی زندگی را طی خواهند کرد، در ادعیه به ما آموخته‌اند که یکی از دعاها همیشه ما این باشد که:

«لا تنسنا ذکرة وانتظاره...»^۲ خداوند! یاد و انتظارش را از خاطر ما مبر».

از ورای این همه تأکید در یاد حضرت حجة بن الحسن علیه‌السلام بر آن شدیم تا راهکارهای یاد را با هم به مرور بنشینیم و بشناسیم اما پیش

۱. سوره توبه، آیه ۲۴؛ «قُلْ إِنْ كَانَ آبَاؤُكُمْ وَأَبْنَاؤُكُمْ وَإِخْوَانُكُمْ وَأَزْوَاجُكُمْ وَعَشِيرَتُكُمْ وَأَمْوَالٌ اقْتَرَفْتُمُوهَا وَتِجَارَةٌ تَخْشَوْنَ كَسَادَهَا وَمَسَاكِينُ تُرَضُّونَهَا أَحَبَّ إِلَيْكُمْ مِنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ وَجِهَادٍ فِي سَبِيلِهِ فَتَرَبَّصُوا حَتَّى يَأْتِيَ اللَّهُ بِأَمْرِهِ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ».

۲. کمال الدین، باب ۴۵، ح ۴۴.

از این اهمیت یاد حضرت و آثار و برکات یاد ایشان و همچنین آثار منفی غفلت از یاد ایشان را متذکر می شویم و در نهایت، راهکارهای یاد امام زمان علیه السلام را بیان خواهیم کرد.

باشد که تمامی دل‌ها خانه‌ای باشد برای یاد شیرین ایشان.

آن دل که به یاد تو نباشد، دل نیست

قلبی که به عشقت نتپد، جز گِل نیست

آن کس که ندارد بسر کوی تو را

از زندگی بی‌ثمرش، حاصل نیست^۱

برکات و آثار یاد امام زمان علیه السلام

با ذکر اهمیت یاد حضرت و سفارشات بسیار که در این زمینه شده است، واضح است که آثار پربرکتی خواهد داشت. انسان در فکر هرچه باشد، فکر و روحش به همان افق تمایل پیدا می‌کند. خدای نکرده اگر کسی در فکر و یاد گناه باشد، آرام آرام به سمت گناه سوق پیدا می‌کند و اگر کسی در فکر کارهای نیک و کمک به دیگران باشد او نیز به همان کارها، توفیق پیدا خواهد کرد.

حال، چه یادی بهتر و نورانی‌تر از یاد یوسف زهر علیه السلام که قلب‌ها را پر از نور و فکرها را پر از نیت‌های خیر و نورانی می‌کند.

«... ان تملأ قلبی نور الیقین و صدری نور الایمان و فکری نور النیات؛^۱ خدایا از تو می‌خواهم که قلبم را از نور یقین و سینه‌ام را از نور ایمان و اندیشه‌ام را از نور نیت خیر پر کنی.»

یاد نورانی‌ترین شخص عالم، انسان را نورانی می‌کند و از ظلمت‌رها می‌سازد و زمینه تربیت صحیح او را فراهم می‌سازد.

۱. زیارت آل یس، مفاتیح الجنان.

۱- تربیت انسان

اثر بارز یاد حضرت ولی عصر علیه السلام، این است که انسان تحت تربیت ایشان قرار می‌گیرد. یکی از شئون قطب عالم امکان حضرت بقیة الله الاعظم - روحی و ارواح العالمین له الفداء - تربیت نفوس مستعد است، انسان‌هایی که استعداد رشد و تعالی معنوی را دارند، امام زمان علیه السلام از آنها دستگیری می‌نمایند در تفسیر این فراز از زیارت آل یس که می‌فرماید:

«السلام عليك يا داعي الله ورباني آیاته؛^۱ سلام بر تو ای دعوت کننده انسان‌ها به خدا و سلام بر تو ای ربانی آیات خدا».

از آیت الله بهاء الدینی این عارف بی‌نظیر که بارها شرف تشریف به محضر امام عصر علیه السلام را داشتند، پرسیدند که «ربانی آیاته» یعنی چه؟ ایشان فرمودند: یعنی مربی نفوس، یعنی تربیت کننده جهان، یعنی تربیت کننده انسان و غیر انسان، امام زمان علیه السلام است.^۲

حال اگر بخواهیم تحت تربیت بهترین مربی اخلاق، قرار گیریم، مقدمه‌اش ذکر و یاد ایشان است.

طبق آیه شریفه «اذكروني اذكركم»^۳ که قبلاً گفته شد یاد امام زمان علیه السلام یاد خداست، ثابت می‌شود که اگر حضرت را هم یاد کنیم، حضرت ما را یاد می‌کنند، که در روایتی هم اشاره شد که امام

۱. زیارت آل یس، مفاتیح الجنان.

۲. حسین گنجی، ارتباط معنوی با حضرت مهدی علیه السلام.

۳. سوره بقره، آیه ۱۵۲.

صادق علیه السلام فرمودند، به همان اندازه‌ای که تو به یاد ما باشی ما هم به یاد تو هستیم... به هر حال اگر یاد حضرت باشیم، ایشان ما را یاد می‌کنند اما اگر این یاد، به ندرت باشد یا در گرفتاری‌ها و مشکلات، آنچنان که باید و شاید، اثر تربیتی مؤثر ندارد؛ اما اگر یاد ما تداوم داشته باشد، اثرش همان رشد و تعالی در تحت تربیت و سرپرستی ایشان خواهد بود.

آیت الله مصباح یزدی به این نکته به خوبی اشاره کرده‌اند:

«در پرتو توجه مداوم به ساحت نورانی مولایمان حضرت حجة بن الحسن - ارواحنا لتراب مقدمه الفداء - می‌توانیم مشمول ولایت و عنایت خاص حضرت علیه السلام و دعا‌های ویژه و خالصانه‌اش شویم، توجه حقیقی به آن وجه خدا در واقع پیوند قطره‌ای ناچیز به اقیانوس عظمت و نورانیت است که احساس تاریکی و تنهایی ما را به روشنی و یگانگی مبدل می‌سازد.

توسل واقعی به آن منبع قدرت و معنویت، سدّ محکمی است که ما را مقابل جمیع وسوسه‌های شیطانی و آفت‌های دنیایی و آخرتی مصون و محفوظ نگاه می‌دارد»^۱.

یاد مداوم ما، باعث می‌شود تحت ولایت حضرت علیه السلام و مشمول دعا‌های خالصانه ایشان و عنایات خاص آن وجود پر برکت قرار گیریم و همین؛ یعنی تحت تربیت قرار گرفتن.

۱. محمد تقی مصباح، آفتاب ولایت، ص ۱۴۳.

ما برای سیر الی الله، و رسیدن به انسان کامل، چاره‌ای جز مدد از معیار انسانیت نداریم و این مدد در سایه یاد و توجه به مظهر اسماء الهی، امام عصر علیه السلام حاصل خواهد شد.

«مقام امام زمان علیه السلام مقام ختم ولایت و صاحب ولایت کلیه الهیه در زمین است. امامی که صاحب ولایت الهی است؛ یعنی کسی که از طریق باطن، شما را مدد می‌کند. در همین راستا عاشقان حضرت مهدی علیه السلام بیدارانی هستند که متوجه‌اند، یک انسان کاملی جهت افاضه مددهای غیبی و برای ریزش انسانیت بر جان هر انسانی در هستی هست و خودشان را به او سپرده‌اند. جامعه‌ای که متوجه قطب برین انسانی شود، روزمرگی‌های اجتماعی را افق خود قرار نمی‌دهد.»^۱

ما بی مدد نفس قدسی او نمی‌توانیم در معنویت قدمی برداریم و برای عنایت مخصوصش، باید یاد او را در وجود خویشتن زنده نگه داریم. تا به واسطه یاد مداوم، تحت تربیت انسان کامل قرار گیریم، ان شاء الله.

و این امری نیست که به زمان و مکان خاصی محدود شود. در هر جا و هر زمانی می‌شود یاد آن یگانه را زینت بخش دل‌ها نمود و از مردگی و افسردگی فرار کرد.

«آنچه همیشه و همه جا امکان دارد، توجه قلبی به ساحت

۱. اصغر طاهرزاده، مبانی معرفتی مهدویت.

مقدّس مولا یمان است. این را تمرین کنید و مطمئن باشید که همه خوبی‌ها را برای شما به ارمغان می‌آورد و حفظ می‌کند.^۱

۲- استغفار حضرت برای دوستداران

کسانی که با یاد حضرت مهدی علیه السلام روز و شب را طی می‌کنند مهم‌ترین چیز برایشان خوشحالی و خرسندی حضرت است و لذا هیچ‌گاه راضی نمی‌شوند که با اعمال ناپسند، دل آن بزرگوار را به درد آورند و مکدر سازند.

اما از آنجا که عصمت، مخصوص معصومین گشته، اگر اشتباهی یا لغزشی از آنها سر بزنند، آن بزرگوار در کمال مهربانی، با چشمانی اشک بار دست‌ها را به سوی آسمان، برای طلب غفران برای شیعیان، بلند می‌کند.

«اگر شخصی که دائم توجهش به وجود مقدّس ولی عصر علیه السلام است و همواره از اعمال بد می‌پرهیزد، به طور تصادفی اشتباهی مرتکب شد، وقتی نامه عملش را خدمت ولی عصر - ارواحنا له الفداء - می‌برند، حضرت برای او دعا و استغفار می‌کند و از خدا می‌خواهد که او را ببخشد».^۲

سید بن طاووس (اعلی الله مقامه) می‌گوید که نیمه شبی در

۱. محمد تقی مصباح، آفتاب ولایت صفحه ۱۵۵.

۲. محمد تقی مصباح، آفتاب ولایت.

سرداب مقدّس سامرا صدای مناجات زیبای امام عصر علیه السلام را شنیدم که در حقّ شیعیانش چنین طلب استغفار می فرمود:

پروردگارا! شیعیان ما از مایند، از اضافه خاک خلقت ما آفریده شده‌اند و سرشتشان به آب گوارای ولایت ما عجین شده است، پس ببخشای بر ایشان گناهایی را که با اتکا و اعتماد به ما انجام داده‌اند...^۱

نمی‌شود یادی از حضرت در شبانه روز در دل‌مان نقش نبندد ولی انتظار داشته باشیم ایشان برایمان استغفار و دعا کنند، تحت ولایت امام عصر علیه السلام قرار گرفتن با ادّعا ثابت نمی‌شود، نمی‌شود مثلاً من به عنوان دختر شیعه حجابم را رعایت نکنم و با بدحجابی، قلب نازنین ایشان را به درد آورم، آنگاه انتظار داشته باشم مشمول دعای حضرت قرار بگیرم، باید قدمی برداشت، هرچند کوچک که آن مهربان، به قدمی کوچک از ما، ده‌ها قدم به سمت ما می‌آید.

۳- قرار گرفتن در زمره یاران خاص امام زمان علیه السلام

ائمه شیعه علیهم السلام در طول تاریخ برای خود یاران خاص داشتند که بیشتر معارف، توسط همین خواص، زنده نگه داشته می‌ماند، آنچه که مهم است این است که دغدغه یاران خاصّ اهل بیت علیهم السلام، ترویج

۱. «اللّهُمَّ اِنَّ شِيعَتَنَا مِنَّا وَ خَلَقُوا مِن فَاضِلِ طِبْتِنَا وَ عَجِنُوا مِن مَّاءِ عَذْبِ وَ لايَتَنَا فَاغْفِرْ لَهُم مِّنَ الذَّنُوبِ مَا فَعَلُوهُ اِتْكَالاً عَلَيْنَا».

فکر و کلام و در نهایت ترویج ائمه علیهم السلام بود. و یاری کردن اهل بیت علیهم السلام نیز شاخصه دیگر یاران خاص امامان علیهم السلام بوده است. ما هم اگر بخواهیم از خواص یاران حضرت مهدی علیه السلام در دوران غیبت باشیم، باید نام و یاد و فکر ایشان را ترویج کنیم و این به معنای یاری ایشان است. که به خوبی روشن است که اگر به یاد نام محبوب نباشیم، چگونه می توانیم، یاد و نامش را ترویج کنیم.

در روایتی شریف از وجود مقدس پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله سؤال شد:

«احب ان اکون اخص الناس الی الله تعالی، قال رسول الله صلی الله علیه و آله: اکثر ذکر الله تکن اخص العباد الی الله تعالی؛^۱ دوست دارم که خاص ترین بنده خدای تعالی باشم، حضرت فرمودند: خدا را فراوان یاد کن تا خاص ترین بنده خدای تعالی باشی.»
پیش از این گفته شد که ذکر امام زمان علیه السلام جدای از ذکر خدا نیست و خودشان هم فرمودند:

«ان ذکرنا من ذکر الله؛^۲ ذکر ما از ذکر خداست.»

لذا وقتی خیلی یاد خدا باشیم از بندگان مخصوص می شویم، مسلماً وقتی هم خیلی یاد امام عصر علیه السلام که ولی خدا و جانشین خداست باشیم، از خواص و نزدیکان ولی خدا خواهیم شد. ان شاء الله.

۴- آبادی اوقات به واسطه ذکر حضرت

امیرالمؤمنین علیه السلام در دعای شریف کمیل، خداوند را به اسم اعظم

۱. میزان الحکمه، ج ۴، ص ۱۸۴۰. ۲. بحار الانوار، ج ۷۲، ص ۴۶۸.

قسم می دهند که اوقاتشان را به برکت ذکر و یاد مبارکش، آباد گردانند:

«یا رب استلک بحقک و قدسک و اعظم صفاتک و اسمائک ان تجعل اوقاتی من اللیل و النهار بذكرك معمورة...»^۱

و در نامه‌ای به پسر عزیزشان می فرمایند:

«اوصیک... و عمارة قلبک بذكره؛^۲ سفارش می کنم شما را به اینکه قلب خودت را با ذکر خدا آباد گردانی.»

جلوة روی تو از خاطره مهجور مباد

پرتو یاد تو از انجمن دور مباد

در سرائی که بجز نام تو آید به میان

خواهم آن خانه که از هجر تو معمور مباد

آری؛ یاد خدا و اولیای الهی باعث رونق زندگی و عمران دل و جان است.

شب و روز انسان با ذکر و یاد خدا و ولی اعظم خدا، آباد می شود و برکت پیدا می کند در آن ایام و لحظات، کارهایی انجام می دهد که ذخیره آخرت و باعث عاقبت بخیری می شود.

عمر با برکت، لحظه به لحظه اش ثمره دارد و هرگز به بیهودگی طی نمی شود، از ثانیه ثانیه زندگی می شود برای ازدیاد ایمان و خدمت به هم نوع و کمال و معرفت، استفاده کرد.

۲. نامه ۳۱ نهج البلاغه.

۱. دعای کمیل، مفاتیح الجنان.

ذکر ولیّ خدا، اکسیری است که عمر را برکت بخشیده و موفقیت و رشد را دوچندان می‌کند. لذا دشمن قسم خورده انسان، در فکر است که به هر نحوی شده از برکت این عمر و ثانیه‌ها بکاهد و ما را مشغول بازی و تماشای بازی دیگران بنماید. چه لحظات گرانقدری به خاطر بی‌برکتی، پای بعضی از برنامه‌های تلویزیون هدر رفت و هیچ نصیب نشد.

برنامه استعمار پیر، این است که وقت جوان و نوجوان ما را با سرگرمی پر کند تا وقت فکر کردن درباره جریانات زندگی را نداشته باشیم. او با ماکاری کرده است که نوجوان ما، نام اکثر فوتبالیست‌های خارجی اعم از جزیره و غیرش را می‌داند؛ اما در اصول دین یا حتی نام ائمه معصومین علیهم‌السلام و محفوظات کتب درسی‌اش گیر کرده است. باید دانست که آنها دلسوز ما نیستند به خاطر همین برنامه‌شان این است که بین جوانان ما و معرفت دینی، و یاد امام زمان علیه‌السلام جدایی بیفکنند و این هشدار تربیتی، است برای پدر و مادرها که از سن کم، بچه‌ها را با محبت امام عصر علیه‌السلام تربیت کنند و نور دیدگانشان را با این کار بیمه نمایند.

۵- آرامش قلب در سایه یاد حضرت

وقتی از آیت الله بهجت رحمته‌الله در مورد جزیره خضرا سؤال می‌کنند که جزیره خضرا کجاست که بعضی می‌گویند امام زمان علیه‌السلام در آنجا

زندگی می‌کنند؟ ایشان جواب می‌دهند جزیره خضرا آن قلبی است که امام زمان علیه السلام در آنجا تاب بیاورند و بمانند؟
جای اصلی امام زمان علیه السلام در قلب ماست؛ همان طور که جای خدا در قلبمان است:

«القلب حرم الله فلا تسکن فی حرم الله غیر الله؛^۱ قلب خانه خداست، غیر خدا را در آنجا جای ندهید».

و چون ولی عصر علیه السلام غیر خدا نیست و به خاطر صفات خدایی که دارند، آینه تمام نمای صفات خدای متعال هستند و به اصطلاح وجه الله می‌باشند:

«این وجه الله الّتی الیه یتوجه الاولیاء؛^۲ کجاست وجه خدا که اولیای الهی به او توجه می‌کنند».

صورتی از تمام صفات خدا هستند؛ لذا خدا را در این صورت می‌توان دید، پس جای ایشان هم در قلبمان می‌باشد.

اما اگر قلب را به اغیار و بیگانگان دادیم، چون آنها محدود هستند و ظلمانی، هرگز نمی‌توانند آن اطمینان و آرامش را برای ما حاصل کنند؛ چرا که خود آنها در به دست آوردن نیازهایشان، محتاج کس دیگری هستند.

ظلمت و تاریکی همیشه ترس و اضطراب و سردرگمی می‌آورد و قلبی می‌تواند آرامش داشته باشد و از سردرگمی بیرون بیاید که یاد و نام وجود اقدس امام عصر علیه السلام در قلبش مسکن کرده باشد.

۲. مفاتیح الجنان، دعای ندبه.

۱. بحار الانوار، ج ۶۷، ص ۲۶.

کسانی که اتصال خویش را با این وجود نورانی، تقویت کرده‌اند؛ به دریای عظیم نور الهی رسیده‌اند و همه خواسته‌هایشان در پرتو توسل و یاد حضرت مهدی علیه السلام محقق گشته است. و کوچک‌ترین هدیه این یاد نورانی، آرامشی است که از طرف محبوب جان‌ها، به آنها داده شده است.

آن دل که بیاد تو نباشد، دل نیست قلبی که به عشقت نتپد؛ جز گیل نیست
آن کس که ندارد سرکوی تو راه از زندگی بی‌ثمرش، حاصل نیست^۱

آثار منفی غفلت از یاد امام عصر علیه السلام

یاد خدا و اولیای الهی، به کارهای انسان نظام می بخشد و امنیت خاطر و آرامش را به همراه دارد؛ اما غفلت اثرات نامطلوبی در زندگی، بجای می گذارد که جبرانش نیز به سختی صورت می گیرد.

۱- زندگی پر مشقت و سخت

در قرآن کریم خداوند متعال به این نکته اشاره می کند که دوری از یاد من، زندگی سخت را در پی دارد.

﴿وَمَنْ أَعْرَضَ عَن ذِكْرِي فَإِنَّ لَهُ مَعِيشَةً ضَنْكًا﴾^۱ «هر کس از یاد من دوری کند زندگی تنگ خواهد داشت».

و اهل بیت علیهم السلام که مفسران حقیقی آیات قرآن کریم هستند به ما یاد داده اند که «ان ذکرنا من ذکر الله»^۲ همانا ذکر ما اهل بیت علیهم السلام ذکر خداست؛ بنابراین دوری از یاد اهل بیت علیهم السلام به خصوص در زمان ما، دوری از یاد امام زمان علیه السلام که تمام آرزوهای اهل بیت علیهم السلام در ایشان جمع شده است، زندگی تنگ برای انسان به ارمغان می آورد.

۲. بحار الانوار، ج ۷۲، ص ۴۶۸.

۱. سوره طه، آیه ۱۲۴.

در تفسیر نمونه زندگی تنگ را این گونه فرموده‌اند:

«گاه می‌شود درهای زندگی به روی انسان به کلی بسته می‌شود و دست به هر کاری می‌زند با درهای بسته روبه‌رو می‌گردد، و گاهی به عکس به هر جا روی می‌آورد، خود را در برابر درهای گشوده می‌بیند، مقدمات هر کار فراهم است و بن بست و گرهی در برابر او نیست. از این حال تعبیر به وسعت زندگی و از اولی به ضیق یا تنگی معیشت تعبیر می‌شود.

اصولاً تنگی زندگی بیشتر به خاطر کمبودهای معنوی و نبودن غنای روحی است.^۱ و کسی که دل به قافله سالار معنویت، حضرت مهدی علیه السلام سپرده باشد و در لحظه به لحظه زندگی، یاد شیرینش را به خاطر سپرده باشد، هرگز دچار معیشت و زندگی تنگ نخواهد شد. دل سپردن به کسی که خداوند، علم و قدرتش را به او سپرده و واسطه فیض و مجرای اراده الهی است.

در روایات هم اشاره‌ای به این مطلب شده است که مراد از ذکر در آیه، ولایت امیرالمؤمنین علیه السلام است.^۲ چون ائمه علیهم السلام همه آنها نور واحد هستند، هیچ فرقی بین اعراض از امیرالمؤمنین یا اعراض از امام عصر علیه السلام وجود ندارد.

۱. تفسیر نمونه، مکارم شیرازی، ج ۱۳، ص ۳۲۷.

۲. همان، ص ۳۲۹.

۲- افراط در زندگی

«به گواهی قرآن، آن کس که دل و زبانش از یاد یار، غافل و عهد فطری خود را با یارش فراموش کرده است، هرگز نمی‌تواند انسان معتدلی باشد؛ چنین کسی را محبوب‌های محدود شیطانی و خواهش‌های نفسانی به خود مشغول می‌سازند»^۱.

«وَلَا تُطِعْ مَنْ أَغْفَلْنَا قَلْبَهُ عَن ذِكْرِنَا وَاتَّبَعَ هَوَاهُ وَكَانَ أَمْرُهُ فُرُطًا»^۲

«(ای حبیب ما!) از کسانی که دلشان را از یاد خود غافل کردیم، اطاعت نکن. همانها که پیروی هوای نفس کردند و کارهایشان افراطی است».

نتیجه غفلت از یاد خدا و ولی خدا، تبعیت از هوای نفس است و کسی که تابع هوای نفس باشد، محدودیتی برای خویش قائل نیست و لذا سر از زیاده روی و افراط در می‌آورد.

اما آنهایی که با یاد حضرت ولی عصر علیه السلام هرآن به نظارت ایشان از اعمال خود واقفند، هرگز به عمد دست از پا، خطا نمی‌کنند و در زندگی اعتدال را شیوه خود قرار می‌دهند که ثمره‌اش رشد و تکامل در همه جنبه‌های زندگی است.

۳- حسرت

یکی دیگر از آثار منفی غفلت از یاد جان جانان مهدی صاحب زمان علیه السلام، حسرت است که انسان برای آن لحظاتی که به غفلت

۱. سید حسین حسینی، مهر محبوب، ص ۲۲۰.

۲. سوره کهف، آیه ۲۸.

گذرانده و هیچ استفاده‌ای از آن لحظات نکرده است، دچار پشیمانی و پریشانی می‌شود.

رسول گرامی اسلام صلی الله علیه و آله در روایتی شریف فرمودند:

«ما من ساعة تمرّ باین آدم لم يذكر الله فيها إلا حسر عليها يوم القيامة؛^۱ هر لحظه‌ای که بر فرزند آدم بگذرد و در آن به یاد خدا نباشد، در روز رستاخیز برای آن لحظه افسوس خواهد خورد.»

و یاد عین الله، اذن الله، نور الله و ... که همگی القاب حضرت مهدی علیه السلام هستند، از یاد الله جدا نیست. اتفاقاً در روایتی از وجود مبارک امام صادق علیه السلام آمده است که در مجلسی که خدا و ما (امامان) ذکر نشویم آن مجلس، موجب حسرت خواهد شد.

عن الصادق علیه السلام قال: «ما اجتمع قوم في مجلس لم يذكروا الله ولم يذكرونا إلا كان ذلك المجلس حسرة عليهم يوم القيامة.»^۲

لحظاتی را که می‌شود با یاد امامی که «يَهْدِي اللهُ لِنُورِهِ مَنْ يَشَاءُ»^۳ به ایشان تأویل شده، کسب نور کرد و از ظلمت رها شد، اگر به غفلت و کسب تاریکی سپری شود، یقیناً موجب حسرت است.

۴- عذاب الهی

عدم یاد حضرت ولی عصر علیه السلام، غفلتی عظیم به همراه دارد که این غفلت، هر آن منجر به گناه و معصیت دیگری خواهد شد.

۲. بحار الانوار، ج ۷۲، ص ۴۶۹.

۱. میزان الحکمه، ج ۴، ص ۱۸۴۰.

۳. سوره نور، آیه ۳۵.

از طرفی، اعمال بد شیعیان که ناشی از غفلت شده، حضرت بقیة الله الاعظم - روحی فداه - را ناراحت می‌کند و باعث اذیت و آزار ایشان می‌شود؛ چرا که در بحث عرضه اعمال بر معصومین علیهم السلام آمده است که کارهای بد شیعیان، ائمه معصومین علیهم السلام را ناراحت می‌کند.

از طرفی هم قرآن کریم، اذیت کننده رسول الله صلی الله علیه و آله را به عذاب الیم وعده می‌دهد که این عذاب، هم می‌تواند در دنیا باشد و هم در آخرت. و تمام شؤون پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله را حضرت مهدی علیه السلام دارا هستند؛ غیر از مقام نبوت و لذا اگر آزار و اذیت رسول خدا صلی الله علیه و آله عذاب در پی دارد، به یقین آزار و اذیت فرزند برومند رسول خدا صلی الله علیه و آله، امام عصر علیه السلام هم این عذاب را در پی خواهد داشت، پس بر ما واجب است تا با یاد ایشان، هم زندگی خویش را پر برکت کنیم و هم از اذیت ایشان بپرهیزیم.

اهمیت و سفارش یاد امام زمان علیه السلام

که پیرامون آن در آیات و روایات و کلمات بزرگان بحث می‌کنیم.

۱- در آیات

برای اهمیت یاد امام زمان علیه السلام همین بس که خداوند متعال در کتاب خویش بیش از ۲۸۰ آیه^۱ در مورد عبد صالح خدا؛ امام عصر علیه السلام آورده است که به تأویل یا تفسیر به وجود مبارک ایشان، اشاره دارند که در بحث راهکارهای یاد حضرت علیه السلام، تعدادی را به عنوان نمونه خواهیم آورد.

اما سفارش یاد حضرت مهدی علیه السلام در قرآن کریم نیاز به مقدمه‌ای کوتاه دارد و آن اینکه خداوند متعال در آیات بسیاری یاد خویش را از بندگانش خواسته است. از طرفی هم روایات بسیاری در این زمینه داریم که یاد ائمه طاهرين علیهم السلام، یاد خداست و جدا از یاد خدا نیست؛ لذا نتیجه این می‌شود که خداوند همان طور که یاد خویش را از ما خواسته، ما را هم به یاد امامان معصوم علیهم السلام ترغیب کرده است.

۱. سعید ابومعاش در کتاب الامام المهدی فی القرآن و السنه، ۲۸۰ آیه و ۱۱۰۰ روایت ذیل آیات می‌آورد.

ذکر خدا واجب است طبق آیه: «اذكُرُوا اللَّهَ ذِكْرًا كَثِيرًا»

ذکر امام علیه السلام ذکر خداست. طبق روایت: «انا اذا ذكرنا ذكر الله»^۱

پس ذکر امام علیه السلام واجب است.

پس دسته اول آیاتی است که مستقیماً ما را به ذکر خدا دعوت

می‌کند، که با یک واسطه که ذکر امام علیه السلام ذکر خداست؛ می‌توانیم آن

آیات را دعوت به ذکر امام علیه السلام هم به حساب آوریم.

به عنوان نمونه:

«وَاذْكُرُوا اللَّهَ كَثِيرًا لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ»^۲

«يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اذْكُرُوا اللَّهَ ذِكْرًا كَثِيرًا»^۳

دسته دوم: آیاتی که ذکر نعمت را خواسته‌اند.

آیاتی در قرآن کریم آمده است که از ما یادآوری نعمت‌ها را

درخواست کرده‌اند و هیچ نعمتی، بالاتر از نعمت وجود امام علیه السلام

نیست؛ چرا که هر فیضی از طریق ایشان به موجودات می‌رسد و هر

نعمتی از طریق ایشان، روزی می‌گردد و لذا آیاتی که ما را به

یادآوری نعمت فرا می‌خواند در صدر نعمت‌ها، یادآوری ولی خدا

را از ما طلب می‌کند.

در روایات هم اشاره به این نکته لطیف شده است که مراد از

نعمت، ما اهل بیت علیهم السلام هستیم.

۲. سوره جمعه، آیه ۱۰.

۱. بحار الأنوار، ج ۷۱، ص ۲۵۹.

۳. سوره احزاب، آیه ۴۱.

به عنوان نمونه:

﴿وَاذْكُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ كُنْتُمْ أَعْدَاءً فَأَلَّفَ بَيْنَ قُلُوبِكُمْ﴾^۱

«به یاد آورید نعمت خدا را بر شما هنگامی که دشمن بودید، پس قلب‌هایتان را نسبت به یکدیگر تالیف کرد.»

که در روایتی پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله خطاب به امیرالمؤمنین علیه السلام فرمودند: «...بنا يؤلف الله بين قلوبهم في الدين بعد عداوة الفتنة...»^۲ به واسطه ما خداوند بین قلوب الفت ایجاد کرد، در دین بعد از دشمنی فتنه.»

آیه دیگری که ما را به ذکر نعمت خدا یادآور می‌شود، آیه شریفه: ﴿وَاذْكُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَمِيثَاقَهُ الَّذِي وَاثَقَكُمْ بِهِ﴾^۳ «نعمت خدا و عهدی را که از شما درباره آن پیمان گرفته یاد کنید.»

در این آیه دو چیز را باید یاد کرد: اول نعمت خدا و دوم میثاق خدا که درباره نعمت خدا، امام صادق علیه السلام فرمود: «نحن النعيم»^۴ نعمت ما هستیم. وقتی که شخصی از امام صادق علیه السلام از آیه شریفه: ﴿لَتُسْأَلُنَّ يَوْمَئِذٍ عَنِ النَّعِيمِ﴾^۵ «در آن روز از نعمت سؤال می‌شود» پرسید که نعمت مورد سؤال چیست؟ امام فرمودند: نعمت مورد سؤال، ما اهل بیت علیهم السلام هستیم.

و به دلالت روایات فراوان، میثاق خداوند هم وجود مقدس

۱. سوره آل عمران، آیه ۱۰۳.

۲. سعید ابومعاش، المهدی فی القرآن و السنة، ص ۷۶.

۳. سوره مائده، آیه ۷.

۴. عبدالله حسکانی، شواهد التنزیل لقواعد التفصیل، ج ۲، ص ۴۷۷.

۵. سوره نساء، آیه ۸.

چهارده معصوم علیهم السلام هستند؛ به خاطر همین در زیارت آل یس با همین تعبیر به امام عصر علیه السلام سلام می دهیم:
 «السلام عليك يا ميثاق الله الذي اخذه وو كده»^۱

۲- در روایات

آنچه که به فراوانی در روایات یافت می شود، مسأله امام غایب علیه السلام است که خود این سیره عملی معصومین علیهم السلام را هم اثبات می کند. ضمن اینکه در بعضی از روایات ما را مستقیم به یاد و ذکر ایشان ترغیب کرده اند.

در روایتی محمد بن زیاد از امام کاظم علیه السلام می پرسد:

«آیا در میان امامان شیعه کسی هم غایب می شود؟»

امام فرمودند: «نعم یغیب عن ابصار الناس شخصه ولا یغیب عن قلوب المؤمنین ذکره وهو الثانی عشر منا...»^۲ بله [آن امام] شخصش از چشمان مردم غایب می شود، ولی یادش از قلوب مؤمنین غایب نمی شود و او دوازدهمین امام از ماست.»

در این روایت یاد امام عصر علیه السلام مونس دل های مؤمنین شمرده شده است؛ یعنی باید این گونه باشید و گرنه ایمان شما ناقص است.
 در روایت دیگری امام صادق علیه السلام امر می کنند که شب و روز

۱. زیارت آل یس، مفاتیح الجنان.

۲. سعید ابومعاش، الامام المهدي في القرآن والسنة، ص ۲۵۵.

منتظر امام زمان علیه السلام باشید: «فتَوَقَّعُوا الْفَرَجَ صَبَاحًا وَمَسَاءً»^۱
 مگر می شود شب و روز منتظر بود ولی به یاد منتظر نبود؛ لذا این
 روایت هم از ما، یاد همراه انتظار را درخواست کرده است.
 در دعایی که شیخ صدوق رحمته الله نقل فرموده اند از امام رضا علیه السلام آمده
 است که «لا تنسنا ذكره وانتظاره...» که از خداوند عاجزانه درخواست
 می کنیم که یاد او را و انتظارش را از خاطر ما نبرد، و همچنین وقتی
 دعبل شاعر، شعری می خواند و یادی از امام زمان علیه السلام می کند، امام
 رضا علیه السلام او را تشویق می کنند که روح القدس این ابیات را بر زبان تو
 جاری ساخته این احترام و تشویق ائمه علیهم السلام، حاکی از تلاش ایشان
 برای زنده نگه داشتن یاد خاتم الاوصیاء در دل ها می باشد.
 آنچه مهم است سیره عملی خود معصومین علیهم السلام است که طبق
 گفته قرآن کریم، پیامبر گرامی و اهل بیتشان به عنوان الگوی حسنه
 برای ما قرار داده شده اند.

«لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ»^۲ «رسول خدا برای شما
 الگوی نیکویی است».

رسول گرامی اسلام صلی الله علیه و آله بارها به وجود مقدس حضرت مهدی علیه السلام
 اشاره و از ایشان یاد کردند و همچنین حضرت زهرا علیها السلام ایشان را یاد
 کردند و امامان علیهم السلام با کمترین مناسبت از امام عصر علیه السلام یاد می کردند.
 آنها بر این مسأله واقف بودند که احیای عدل و عبودیت تام برای

۱. شیخ صدوق، کمال الدین، ص ۱۰، ج ۲. ۲. سوره احزاب، آیه ۲۱.

بشریت که تمام اولیای الهی به دنبال آن بودند، به دست فرزندشان حجة بن الحسن العسکری علیه السلام، محقق خواهد شد.

اینک به عنوان نمونه، روایاتی را می آوریم که تمام معصومین از امام عصر علیه السلام یاد کرده اند تا این سیره عملی، ملموس تر شود و ما را به یاد آن یگانه دهر موفق سازد.

۱- جابر بن عبدالله انصاری روایت می کند که رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: مهدی از اولاد من است، نامش نام من و کنیه اش کنیه من می باشد. صورت و سیرتش از همه کس به من شبیه تر است. غیبتی کند که مردم دچار حیرت گردند و بسیاری از فرقه ها گمراه شوند.^۱

۲- امیرالمؤمنین علیه السلام خطاب به مردی که از مهدی علیه السلام پرسیده بود فرمودند: ... پناه دادن وی به مردم بی پناه از شما بهتر، علمش از شما افزون تر و جهدش در صله ارحام از همه بیشتر است. خداوند با بیعت کردن مردم با وی، آنها را از اندوه بیرون آورد و مسلمانان را از پراکندگی نجات دهد، اگر بتوانی با او ملاقات کنی به سوی او بشتاب و هرگاه به او رسیدی از او روی متاب، آنگاه آهی کشیده و به سینه مبارک خود اشاره نمود که چقدر مشتاق دیدار اوست.^۲

۳- جابر بن عبدالله انصاری از لوحی که در محضر بانوی دو عالم؛ فاطمه زهرا علیها السلام دیده است، برای امام باقر علیه السلام تعریف می کند که در آن لوح که خداوند به پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و ایشان آن لوح را به حضرت

۱. حبیب الله طاهری، سیمای آفتاب، ص ۳۷.

۲. مهدی موعود، ص ۳۴۱.

زهر علیه السلام اهدا کرده بودند؛ در مورد ائمه معصومین علیهم السلام مطالبی بود تا به امام عصر علیه السلام می‌رسد که [او] رحمت است، برای جهانیان. کمال موسی، شوکت عیسی و شکیبایی ایوب با اوست.^۱

۴- امام حسن مجتبی علیه السلام فرمودند:

او فرزند نهمین برادرم، حسین پسر فاطمه بانوی بانوان است. خداوند در طول غیبت، عمر او را طولانی گرداند. آنگاه با قدرت کامله خود به صورت جوانی که کمتر از چهل سال داشته باشد ظاهر می‌سازد تا همه بدانند که خداوند بر همه چیز توانا است.^۲

۵- امام حسین علیه السلام فرمودند:

در نهمین فرزند من سنتی از یوسف علیه السلام و سنتی از موسی بن عمران است، اما قائم ما اهل بیت علیهم السلام است و خدای تعالی امر او را در یک شب اصلاح فرماید.^۳

۶- ابو خالد کابلی در پرسشی از امام سجاد علیه السلام سخنان گوهر باری از آن امام همام می‌شنود... تا سخن به امام مهدی علیه السلام می‌رسد:

ای اباخالد! مردم زمان غیبت آن امام که معتقد به امامت و منتظر ظهور او هستند از مردم هر زمانی برترند؛ زیرا خدای تعالی عقل و فهم و معرفتی به آنها عطا فرموده است که غیبت نزد آنان به منزله مشاهده است...^۴

۷- امام باقر علیه السلام صاحب العصر - عجل الله تعالی فرجه الشریف -

۱. شیخ صدوق، کمال الدین، ج ۱. ۲. حبیب الله طاهری، سیمای آفتاب، ص ۳۹.

۳. شیخ صدوق، کمال الدین، ج ۱، ص ۵۸۳. ۴. همان، ص ۵۸۸، ج ۱.

را یاد می‌کنند و می‌فرمایند ای جابر! زمانی بر مردم آید که امامشان غیبت کند و خوشا بر کسانی که در آن زمان بر امر ما ثابت بمانند.... جابر گوید گفتم: یابن رسول الله! برترین عملی که در آن زمان مؤمن انجام می‌دهد چیست؟ فرمود: حفظ زبان و خانه نشینی.^۱

۸- امام صادق علیه السلام فرمودند:

هر که منتظر این امر باشد و بمیرد؛ مانند کسی است که با قائم علیه السلام در خیمه‌اش باشد، نه؛ بلکه مانند کسی است که پیشاروی رسول خدا صلی الله علیه و آله شمشیر زده باشد.^۲

۹- داود بن کثیر رقی گوید: از امام کاظم علیه السلام پرسیدم صاحب الأمر

کیست؟

فرمود: او مطرود و یگانه و غریب و غایب از خاندان خود و خونخواه پدرش می‌باشد.^۳

۱۰- دعبل خزاعی گوید: بر مولای خود امام رضا علیه السلام قصیده خود

را خواندم و چون به این ابیات رسیدم:

خروج امام لا محالة خارج يقوم علی اسم الله والبرکات
یسمیز فینا کل حق و باطل ویجزی علی النعماء والنقمات

«ظهور امامی که ناچار می‌بایست بیاید، حتمی است. او به نام خدا و برکات او

قیام می‌کند تا در میان ما هر حقی را از باطل تمیز دهد و پاداش هر نعمت و کیفر هر

نقمی را عطا نماید.»

۲. همان، ج ۲، ص ۱۱.

۱. همان، ج ۱، ص ۶۰۳.

۳. همان، ج ۲، ص ۴۳.

امام رضا علیه السلام به سختی گریستند، سپس سر خود را بلند کرده و به من فرمودند:

ای خزاعی! روح القدس این دو بیت را بر زبان تو جاری کرده است. آیا می دانی این امام کیست؟ و کی قیام خواهد کرد؟
گفتم: نه، ای مولای من! فقط شنیده‌ام که امامی از شما خروج می کند و زمین را از فساد پاک می سازد و ...

امام علیه السلام فرمود: ای دعبل! امام پس از من فرزندانم محمد است و پس از او فرزندش علی و پس از او فرزندش حسن و پس از او فرزندش حجت قائم که در دوران غیبتش منتظر او باشند...^۱

امام جواد علیه السلام خطاب به عبدالعظیم حسنی فرمود:

... او کسی است که هر دشواری برایش هموار گردد و از اصحابش سیصد و سیزده تن به تعداد اصحاب بدر از دورترین نقاط زمین به گرد او فراهم آیند.^۲

امام هادی علیه السلام هم امام عصر علیه السلام را یاد کردند و در حدیثی در مورد کلام نبوی که فرمود: «لا تعادوا الایام فتعادیکم؛ با ایام دشمنی نکنید که با شما دشمنی خواهد شد» فرمودند: آری، مقصود از ایام ما هستیم و به واسطه ماست که آسمان و زمین برپاست، شنبه نام رسول خداست... جمعه نام فرزند فرزندانم حضرت مهدی علیه السلام که حق خواهان به گرد او آیند.^۳

امام عسکری علیه السلام خطاب به احمد بن اسحاق فرمودند:

۲. همان، ج ۲، ص ۷۲.

۱. همان، ج ۲، ص ۶۲.

۳. همان، ج ۲، ص ۷۱.

... او غیبتی طولانی خواهد داشت که هیچ کس در آن نجات نمی‌یابد، مگر کسی که خدای تعالی او را در اعتقاد به امامت ثابت بدارد و در دعا به تعجیل فرج، موفق سازد.^۱

این روایات که اهل بیت علیهم السلام عملاً یاد حضرت صاحب الزمان علیه السلام به عنوان سیره عملی، آموزش داده‌اند و استمرارش را از شیعیان خواسته‌اند، بیشتر از آن است که در این چند صفحه بگنجد. تنها روایاتی که در مورد تفسیر و تأویل آیات پیرامون حضرت مهدی علیه السلام است؛ حدود ۱۱۰۰ روایت است لذا اگر خود را پیرو ائمه معصومین علیهم السلام می‌دانیم، باید که یاد آن یگانه دهر را، آن غریب در غربت را، در دل زنده نگه داریم و مروج نام و یادش باشیم. اگر می‌خواهیم در زمره خوبان درگاه الهی قرار گیریم، باید به ولی مطلق خدا، توجه کنیم؛ چرا که اولیاء الهی به وجه الله و مظهر صفات خدا، توجه می‌کنند:

«این وجه الله التي يتوجه اليه الاولياء؛^۲ کجاست وجه خدا که اولیاء به او توجه می‌کنند.»

و این سیره اهل بیت علیهم السلام باعث شد که علمای راستین هم در یاد و توجه به محضر حضرت بقیة الله الاعظم علیه السلام سنگ تمام بگذارند و یکی از مهم‌ترین توصیه‌های اخلاقی‌شان، به یاد مهدی بودن و برای فرجش دعا کردن بوده است.

۲. دعای ندبه، مفاتیح الجنان.

۱. همان، ج ۲، ص ۸۱.

۳- در کلام علما

آیت الله العظمی بهجت رحمته الله که به فرموده آیت الله بهاء الدینی، از نظر معنویت، ثرومندترین مرد عالم است فرمودند:

لازم نیست که انسان در پی این باشد که به خدمت حضرت ولی عصر - عجل الله تعالی فرجه الشریف - تشریف حاصل کند، بلکه شاید خواندن دو رکعت نماز سپس توسل به ائمه - علیهم السلام - بهتر از تشریف باشد.^۱

واضح است که خواندن دو رکعت نماز هدیه محضر امام عصر علیه السلام مصداق اتم یاد حضرت است که این عالم وارسته سفارش به این امر مهم کرده‌اند.

در جای دیگر گله می‌کنند از اینکه فکر حوائج شخصی هستیم و فکر آن حضرت نیستیم.

«مطلب همین طور است و هر کدام در فکر حوائج شخصی خود هستیم و به فکر آن حضرت که نفعش به همه بر می‌گردد و از اهم ضروریات است، نیستیم».^۲

در کلام ایشان، به فکر حضرت بودن از اهم ضروریات شمرده شده و گله از اینکه ما این ضرورت را فراموش کرده‌ایم.

در کلام دیگری فرمودند:

«امام زمان - عجل الله تعالی فرجه الشریف - عین الله الناظره

۱. محمّد حسین رخشاد، در محضر آیه الله بهجت، ص ۱۸۷.

۲. سید مهدی شمس الدین، بهارانه، ص ۱۱۱.

و اذنه السامعة و لسانه الناطق و یده الباسطة (چشم بینا، گوش شنوا، زبان گویا و دست گشاده خداوند) است و از اقوال، افعال، افکار و نیات ما اطلاع دارد، مع ذلک گویا ما ائمه - علیهم السلام - و به خصوص امام زمان - عجل الله تعالی فرجه الشریف - را حاضر و ناظر نمی دانیم، بلکه گویی مانند عامه (اهل سنت) اصلاً زنده نمی دانیم و به کلی از آن حضرت غافل هستیم.^۱

وقتی از این عارف بی بدیل، راه دیدار و زیارت حضرت بقیة الله الاعظم را درخواست می کنند ایشان راه هایی را سفارش می کنند که همگی به یاد و توجه آن یگانه روزگار، اشعار دارد.

ایشان فرمودند:

«(برای زیارت حضرت غایب علیه السلام) زیاد صلوات و اهدا به وجود مقدس آن حضرت بنمایید، مقرون با دعای تعجیل فرجش، زیاد به مسجد جمکران مشرف شوید با ادای نمازهایش».^۲

همه این امور خود از راهکارهای یاد حضرت بقیة الله الاعظم - روحی فداه - می باشد که ان شاء الله در بخش راهکارها توضیح آن خواهد آمد.

آیت الله مصباح که به گفته مقام معظم رهبری - حفظه الله - «ایشان خلاء شخصیت هایی چون علامه طباطبایی و شهید مطهری را پر کرده است» در مورد یاد حضرت صاحب الزمان علیه السلام فرمودند:

۱. محمد حسین رخشاد، در محضر آیت الله بهجت، ص ۲۲.

۲. سید مهدی شمس الدین، بهارانه، ص ۱۱۱.

«باید در همه حال، به اولیای خدا، به ویژه وجود مقدس ولی عصر ارواحنا له الفداء توجه داشته باشیم. توجه ما به آن وجود مقدس، به حال اضطرار مختص نشود، بلکه هر صبح و شام به یاد او باشیم، هر شب به یاد او بخوابیم و هر صبح به یاد او بیدار شویم. در طول شبانه روز هرچه بیشتر به او توجه کنیم به مرکز نور و علم و رحمت نزدیک تر شده ایم.»^۱

آیت الله ناصری دولت آبادی - حفظه الله تعالی - که به حق یکی از مروجان عملی زهد و تدین هستند، سفارش بسیار به عدم غفلت از امام عصر علیه السلام داشته و دارند. نگارنده به کرات در جلسات اخلاق ایشان، مخصوصاً برای طلاب، این جمله را بسیار از ایشان شنیده‌ام که: «یابن الحسن را فراموش نکنید» که منشأ برکات کثیری خواهد شد.

و خود ایشان بالحق در زمره کسانی هستند که از یاد پر خیر و برکت صاحب الزمان علیه السلام غافل نمی‌شوند و همیشه در اول کلامشان در سخنرانی‌ها، دعای سلامتی حضرت را با چشمی پر اشک، زمزمه می‌کنند که باید درسی باشد برای همه، مخصوصاً مبلغان محترم که هر کاری را با یاد حضرت شروع کنیم مخصوصاً منبر و سخنرانی را، که این شیوه بزرگان دین بوده و می‌باشد.

۱. محمد تقی مصباح، آفتاب ولایت.

موانع ذکر و یاد امام عصر علیه السلام

دلبستگی به قطب عالم امکان حضرت مهدی علیه السلام، یاد و خاطر ایشان را برای انسان زنده نگه می‌دارد و لحظات زندگی را شیرین‌تر و با جذبه‌های بیشتری نمایان می‌کند. اما اگر دل انسان، وابسته به دنیا باشد، یاد و خاطره دنیا، برایش مهم و شیرین می‌شود و هرچند این شیرینی کاذب و موقتی است ولی به هر حال آن قدر قدرت دارد که یاد دلبر دلها را از انسان سلب کند و او را در وادی خطرناک غفلت بیندازد.

حال از مظاهر دنیا، آنچه بیشتر مورد توجه است و غفلت را به ارمغان می‌آورد و یاد یار را از ما به غارت می‌برد بررسی می‌کنیم.

۱- مال و اولاد

از جمله موانع محکم برای ذکر محبوب حقیقی، علاقه بسیار به مال و اولاد است. عاشق مال، دائماً در فکر ازدیاد اموال و حفظ آن زخارف دنیوی است و زبانش به زوایای مختلف اموال دنیا می‌چرخد و با هر کس گفتگو از محبوب جانش، طلا و نقره و تجارت و کساد بازار و غیره به میان می‌آورد.

لذا خداوند هشدار می دهد که **يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تُلْهِكُمْ أَمْوَالُكُمْ وَلَا أَوْلَادُكُمْ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ فَأُولَئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ**؛^۱ «ای مؤمنان! مبادا دارایی ها و فرزندان شما را از ذکر خدا باز دارد که هر کس چنین کند از زیانکاران است».

تعبیر خاسر به زیانکاری گفته می شود که تمام دارایی اش را از دست داده است و کسی که دل به مال و اولادش ببندد و خدا را و ولی خدا در نظر نگیرد، هیچ چیز ندارد و به معنای واقعی، ضرر کرده است.

کسی که به خاطر دل بستگی به مال و آینده فرزندان، سهم امام زمان علیه السلام را در اموالش نادیده می گیرد هرگز لیاقت توفیق یاد حضرت را نخواهد داشت و دچار بزرگ ترین خسران خواهد شد. خداوند کریم در آیه ۲۴ سوره توبه این هشدار را داده است که اگر فرزند و اموالت را از خدا و نماینده اش (رسول و امام علیه السلام) بیشتر دوست بداری باید منتظر امر من باشی که این امر چه بلای بزرگی است که خدای متعال این چنین بر حذر می دارد که مبادا مال و اولاد، تو را از سعادت جاودانی غافل کنند و دچار حسرت روز قیامت بنمایند که تنها خواهشت از خدا این باشد که اجازه برگشت به دنیا به تو بدهند تا فقط حق امام را ادا کنی و برگردی، پس شایسته است که انسان، عقل خویش را به کار اندازد و به تدین، فرزند رسول خدا را

۱. سوره منافقون، آیه ۹.

بر فرزند خویش مقدم بدارد تا با ایمانی کامل، به لقاء الله پیوند بخورد.

البته انسان مؤمن، اولاد خویش را بسیار دوست داشته و به فکر آینده‌اش می‌باشد ولی آنها را برای خدا و دین خدا می‌خواهد و تربیت می‌کند و اینکه ما مال و اولاد را برای خدا و ولی‌اش بخواهیم باید در عمل ما، نشانه‌ای ایجاد کند و آن اینکه، انسان حق خدا و امام را از اموالش بیرون کند تا هم برکت و بیمه مالش باشد و هم لقمه حرامی نشود که نسل و ذریه‌اش را به دشمن دین و اهل بیت علیهم‌السلام بدل نماید.

۲- گناه

از موانع و اصلی یاد حضرت، گناه و دنیا زدگی است. قبلاً گفتیم همان طور که جای خدا در قلب مؤمن است، یاد و ذکر امام زمان علیه‌السلام هم ماوی و منزلش قلب است، حال اگر این قلب از کثرت گناه مکدر و ظلمانی شده باشد، هرگز آن نور محض در این قلب، قدمی نمی‌گذارد و یادی اهدا نمی‌نماید. در روایتی شریف از امام صادق علیه‌السلام آمده است که «هرگاه آدمی گناهی کند نقطه سیاهی در دلش پدید آید. اگر توبه کرد آن نقطه پاک می‌شود و اگر باز هم گناه کرد آن نقطه بزرگ‌تر می‌شود تا جایی که همه دلش را فرامی‌گیرد و زان پس هرگز روی رستگاری را نمی‌بیند»^۱.

۱. محمدی ری شهری، میزان الحکمة، ج ۴، ص ۱۸۹۹.

قلب سیاه و آلوده، جایگاه شیطان است که عاشق سیاهی و پلیدی است لذا دائماً در فکرهای شیطانی غوطه‌ور است اگر خواهان یاد و ذکر امام عصر علیه السلام هستیم باید منزل ایشان را از ظلمت و سیاهی گناه، پاکسازی کنیم تا نور ایشان به دیوارهای قلبمان بتابد و فضای وجودمان را از یادش منور سازد.

گناه، انسان را از روزی محروم می‌کند و روزی‌ای بالاتر از یاد امام زمان علیه السلام نیست.

امام باقر علیه السلام فرمودند:

«همانا بنده گناه می‌کند و به سبب آن روزی از او گرفته می‌شود».^۱

اگر به آثار و برکات یاد حضرت توجه کنیم درمی‌یابیم که یاد ایشان از بزرگ‌ترین روزی‌هاست که خداوند نصیب دل‌های آماده کرده است که به تبع آن یاد، روزی‌های دیگر نیز به آن شخص روی می‌آورند و برکت، سراسر وجود، مال، عمر و خانواده‌اش را فرا می‌گیرد ولی گناه انسان را از این نعمت بزرگ محروم می‌سازد.

۳- گناه چشم

در میان گناهان بزرگ، گناه چشم به صورت خاصی، از یاد محبوب جلوگیری می‌کند.

۱. همان، ص ۱۹۰۱.

امیرالمؤمنین علی علیه السلام در روایتی فرمود:

«ليس في الجوارح اقل شكرًا من العين، فلا تعطوها سُؤلها فتشغلکم عن ذکر الله؛^۱ در میان اعضای بدن ناسپاس‌تر از چشم وجود ندارد، پس خواسته‌های آن را برآورده مسازید که شما را از یاد خدا باز می‌دارد».

قلب، حوضی را می‌ماند که اگر آب زلال و پاک داشته باشد، در آرامش بسر می‌برد، اما اگر آب‌های آلوده در این حوض، روان شوند، این قلب روی پاکی و آرامش را نمی‌بیند، چشم یکی از مهم‌ترین ورودی‌های قلب است، که اگر این ورودی اصلاح شود، حال قلب نیز اصلاح شده و آماده پذیرایی از جان‌جانان می‌شود.

چشمی که به هر سو نگاه بیندازد، قلب را آشفته و مضطرب و دل را به خواهش‌های نفسانی متمایل می‌سازد. و جایی که نفس، حکم فرما شود، یار قدم رنجه نمی‌فرماید.

اما اگر چشم، هرزگی را شعار خود قرار داد و به هر کس و ناکسی نگاه انداخت، قلب را از چهره‌های فریبنده، پر می‌کند که هر کدام به سهم خویش، گوشه‌ای از دل را - اگرچه موقت - از آن خویش می‌سازد و این صد پاره دیگر شایستگی آن را ندارد که لحظه‌ای به محبوب و دلبر واقعی بیانديشد، امام زمان علیه السلام غیور است و به جایی که غیر منزل کرده، منزل نمی‌کنند. امام عصر علیه السلام در دل می‌آید و جایی که نامحرمان در آن منزل کرده‌اند، گل است نه دل.

چشم ناپاک، قلب را ویرانه می‌کند و شهوت را شعله‌ور. و هیچ چیزی مثل شهوت، انسان را از یاد دوست باز نمی‌دارد.

«ليس في المعاصي اشد من اتباع الشهوة، فلا تطيعوها فتشغلکم عن الله؛^۱

امام علی علیه السلام فرمودند: در میان گناهان (گناهی) سخت‌تر از پیروی شهوت نیست، پس آن را فرمان نبرید که شما را از خدا غافل می‌سازد».

عامل اصلی شعله‌ور شدن شهوت، چشم است. انسان وقتی نگاه می‌کند، چون قدرت کنترل نگاه را نداشته، کنترل قلب را هم ندارد؛ لذا به هنگام نگاه، دل هم می‌بندد و اگر دستش از آن خواسته کوتاه باشد، فقط حسرت می‌خورد.

نگاهی که شهوت آلود باشد دل را پر از دنیا می‌سازد. «زخارف دنیا ارزش آن را ندارد که مؤمن بدان دل ببندد، ارزش قلب مؤمن بسیار والاتر از این است که جایگاه پول، اتومبیل و خانه دیگر مظاهر دنیوی قرار گیرد، آنجا که جایگاه پول شده، بانک است نه دل من، آنجا که جایگاه اتومبیل شده، گاراژ است نه قلب مؤمن، قلب مؤمن عرش خداوند رحمان است».^۲

اگر می‌خواهیم قلبمان جایگاه بزرگ کرده‌های خیابانی که دل امام زمان علیه السلام را خون کرده‌اند نباشد، باید نگاهمان را به کلی از آنها بی‌وشانیم، حتی همان نگاه اول هم نباید به آنها بیفتد که اثر وضعی را روی قلبمان خواهد گذاشت اما نگاه‌های دیگر که مباح هستند هم

۱. همان، ص ۱۸۶۲.

۲. محمد تقی مصباح بزدی، آفتاب ولایت، ص ۱۰۹.

باید کنترل شوند مثل نگاه به مغازه‌ها و ماشین‌ها و ... که حرمت شرعی ندارند اما از نظر اخلاقی، آثار بدی بر قلب انسان وارد می‌کنند.

حضرت یحیی علیه السلام می‌فرماید:

«الموت احبّ الی من نظرة لغير واجب؛^۱ مردن نزد من خوش‌تر از نگاهی است که ضروری نباشد».

چرا که نگاه‌های لغو و بیهوده، قلب را از یاد خدا باز می‌دارد و قلبی که در آن یاد خدا نباشد، چراگاه شیطان است و تسلط شیطان بر قلب انسان، او را به مرگ روحی دچار می‌کند و مرگ روحی، صدها برابر از مرگ جسم، سخت‌تر است.

متأسفانه این آسیب اجتماعی بسیار نمایان شده که عروسک‌های خیمه شب بازی، در پیاده‌روها جولان می‌دهند و هزاران نگاه به شهوت آلود مرگ روحی را برای خویش به ارمغان می‌آورند و از یاد آن حجت خدا - که روزی این آسیب بزرگ را اصلاح کند - غافل می‌شوند. قرآن کریم نیز به این آسیب اجتماعی، اشاره کرده است و راهکار غض بصر را که موجب آرامش دل و دوری از غفلت است پیشنهاد فرموده است:

«قُلْ لِلْمُؤْمِنِينَ يَغُضُّوا مِنْ أَبْصَارِهِمْ... ذَلِكَ أَزْكَى لَهُمْ»؛^۲ «به مؤمنین

بگو دیدگان خود را فرو نهند... که این برای آنان پاکیزه‌تر است».

۱. محمدی ری شهری، میزان الحکمه، ج ۱۳، ص ۶۳۱۶.

۲. سوره نور، آیه ۳۰.

شرط تزکیه نفس، کنترل چشم است و تزکیه نفس برای خدایی شدن و تخلق به اخلاق الهی است و امام عصر علیه السلام مظهر صفات و اخلاق الهی می باشد، لذا رسیدن به مقام رضایت ایشان هم، تزکیه می خواهد که مقدمه اش حفظ چشم است.

زنان نیز از این قاعده مستثنی نشده اند، آنها نیز باید در کنترل چشم کوشا باشند تا قلبشان را به صاحب اصلی بسپارند:

﴿وَقُلْ لِلْمُؤْمِنَاتِ يَغْضُضْنَ مِنْ أَبْصَارِهِنَّ﴾؛^۱ «به زنهای مؤمن بگو که

چشم خویش را فرو بندند».

ضمن اینکه به زنها امر شده است که عوامل تحریک مردان را فراهم نکنید. و با حجاب خویش، و عدم آرایش در مجامع عمومی، مردها را از خود دور کنید، امر به کنترل چشم هم شده اند که نشان از اهمیت این مسأله دارد که عدم کنترل چشم، غفلت را به همراه خواهد آورد و قلب را به خرابه ای بی در و پیکر تبدیل می سازد.

موارد دیگری به عنوان موانع ذکر و یاد حضرت مهدی علیه السلام مطرح هستند که به خاطر اختصار از آنها صرف نظر می کنیم اما آنچه بیان شد اهم مطلب بود. ان شاء الله.

راهکارهای یاد حضرت مهدی علیه السلام

کسب معرفت که این همه مورد تأکید پیشوایان دین قرار گرفته است با خواندن و شنیدن تنها، حاصل نمی‌شود بلکه راه معرفت و شناخت، تفکر است. تفکر است که دانسته‌ها را عمق می‌بخشد و حلاجی می‌کند و به باور قلبی نزدیک می‌سازد.

به خاطر همین است که وقتی آیات آخر سوره آل عمران نازل می‌شود، پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله می‌فرمایند:

«ویل لمن قرأها ولم يتفكر فيها؛^۱ وای بر کسی که این آیات را بخواند و تفکر نکند».

چرا که خواندن تنها، معرفتی حاصل نمی‌شود و آنچه که مهم است کسب معرفت است که دل را زنده و دین را استوار نگه می‌دارد. از طرفی هم تفکر را بهترین علم خوانده‌اند. «لا علم كالتفكر؛^۲ علمی مثل تفکر نیست».

تفکر علم حصولی را به علم حضوری و دانستن را به باور قلبی تبدیل می‌کند و روح بخش عبادت و افضل عبادات است.

۱. محمدی ری شهری، میزان الحکمه، ج ۱۰، ص ۴۷۰۸.

۲. نهج البلاغه، حکمت ۱۱۳.

قال الصادق علیه السلام: «افضل العبادة ادمانُ التفکر في الله وقدرته؛^۱ برترین عبادات، اندیشیدن مداوم درباره خدا و قدرت اوست.»

و امام علی علیه السلام فرمود:

«التفکر في آلاء الله نعم العبادة؛^۲ تفکر در نعمت‌های خدا، عبادت خوبی است.»

و ما در مباحث قبل اشاره کردیم که بالاترین نعمت، اهل بیت علیهم السلام هستند که امام صادق علیه السلام فرمود ما آن نعمتی هستیم که خداوند روز قیامت از آن نعمت سؤال می‌کند.

تفکری کارآمد می‌تواند حضور خدا و ولی‌اش را برای ما نمایان‌تر کند و ما را در زمره مؤمنین قرار دهد که در صفاتشان فرموده‌اند:

«المؤمن دائم الذکر کثیر الفکر»^۳

به کارگیری این تفکر پیرامون وجود نازنین امام زمان علیه السلام، از بهترین عبادت‌هاست. و عامل اصلی سعادت و جلب خیرات و برکات در زندگی می‌باشد.

اما موارد تفکر که متعلق آن وجود بی‌نظیر باشد بسیار است که چند مورد را به عنوان نمونه ذکر می‌کنیم که خود این موارد، کاربرد معرفتی هم دارند یعنی علاوه بر راهکار یاد، باعث ازدیاد معرفت و ایمان به محضر قطب عالم امکان نیز خواهد شد.

۱. محمدی ری شهری، میزان الحکمه، ج ۱۰، ص ۴۷۱۰.

۲. همان.

۳. آمدی، غرر الحکم و درر الکلم، ج ۸۴/۲، ح ۱۹۳۳.

۱- شناخت و تفکر

۱-۱- تفکر پیرامون حقوق حضرت مهدی علیه السلام بر شیعیان

الف) حق وجود:

خداوند متعال به برکت وجود آن حضرت و دیگر ائمه معصوم علیهم السلام، لباس وجود بر قامت موجودات پوشانده است. در زیارت جامعه کبیره که یک دوره امام شناسی است می خوانیم:

«بکم فتح الله و بکم یختم؛^۱ [ای امامان بزرگ] خداوند به سبب شما [عالم را] آغاز کرد و به سبب شما [آن را] پایان می دهد».

در روایتی شیرین از وجود مقدس نبی مکرم اسلام صلی الله علیه و آله آمده است که فرمودند:

«اگر ما نبودیم خداوند آدم و حوا و بهشت و دوزخ و آسمان و زمین را نمی آفرید».^۲

اگر اهل بیت علیهم السلام نبودند خداوند آدم ابوالبشر را خلق نمی کرد و اگر آدم علیه السلام نبود هیچ انسان دیگری هم پایه عرصه وجود نمی گذاشت. امامان علیهم السلام علت غایی هدف آفرینش هستند و آنچه هست به خاطر این بزرگواران آفریده شده است.

در حدیث کساء آمده است:

«انی ما خلقت سماء مبنیه ولا ارضاً مدحیه ولا قمرأ منیراً ولا شمساً مضیاً ولا فلکاً يدور ولا بحراً یجری ولا فلکاً یسری الا لاجلکم و محبتکم؛^۳ من خلق

۱. زیارت جامعه کبیره، مفاتیح الجنان. ۲. مکیال المکارم، ج ۱، ص ۵۷.

۳. حدیث کساء، مفاتیح الجنان.

نکردم آسمان بنا شده، و نه زمین کشیده شده، و نه ماه روشنی و نه خورشید تابنده‌ای و نه فلک دور زنده و نه دریای روان و نه کشتی سیرکننده جز برای شما و دوستی شما (اهل بیت علیهم السلام)».

این همه تأکید خداوند، برای این است که اندیشه ما به کار افتد و بدانیم که وجودمان صدقه سر این بزرگواران، شکل گرفته، پس هرچه داریم باید صرف و وقف این خاندان، به خصوص امام عصر و زمان، حضرت مهدی علیه السلام شود که ایشان مدار و محور روزگار هستند. در زیارت امام زمان علیه السلام در شب نیمه شعبان آمده است:

«نور الله الذي لا يخبو... مدار الدهر ونواميس العصر؛^۱ نور خداست که خاموش نمی‌شود... مدار روزگار و حافظ و نگهدار زمان است.»

پس درباره اینکه وجود ما به خاطر وجود آن بزرگوار است اندیشه کنیم.

(ب) حق بقاء:

باید توجه کنیم و اندیشه را به جولان بیندازیم که اگر امام زمان علیه السلام نبودند ما یک ساعت هم زنده نمی‌ماندیم بلکه هیچ چیز در این دنیا باقی نمی‌ماند بقاء همه چیز بعد از وجودشان، منوط به حیات امام علیه السلام است.

روایات بسیاری در این زمینه از ائمه معصومین علیهم السلام نقل شده است که به عنوان نمونه دو مورد را نقل می‌کنیم.

۱. اعمال نیمه شعبان، مفاتیح الجنان.

از امام صادق علیه السلام روایت شده است که فرمودند:

«لو بقيت الارض بغير امام لساخت؛^۱ اگر زمین بدون امام بماند از هم

می‌پاشد.»

در دعای عدیله هم می‌خوانیم:

«الحجة الخلف القائم المنتظر المهدي المرجى الذي ببقائه بقيت الدنيا؛^۲

حجت خدا خلف قائم امام منتظر حضرت مهدی علیه السلام که مایه امید عالم است و دنیا

به بقاء وجودش باقی است.»

از امیر مؤمنان علیه السلام روایت شده است که فرمودند:

و بدانید که زمین از حجت الهی خالی نمی‌ماند ولیکن خداوند

چشم باطن بندگانش را از شناختن امام کور می‌کند به خاطر ظلم

و جور و اسراف آنها بر خودشان و اگر زمین یک ساعت از حجت

الهی خالی بماند اهلش را فرو می‌برد.^۳

پس در اینکه بقای ما در زمین به وجود امام عصر علیه السلام می‌باشد

اندیشه کنیم.

ج) حق نعمت و واسطه فیض:

حق دیگری که امام انس و جان بر ما دارد و شایسته است که با

تفکر بر این حق، بیشتر از قبل، یاد حضرت را زینت بخش

قلب‌هایمان کنیم، حق نعمت است.

۱. کافی، ج ۱ (۴ جلدی)، ص ۲۵۲. ۲. دعای عدیله، مفاتیح الجنان.

۳. مکیال المکارم، ج ۱، ص ۶۰ (نقل از غیبت نعمانی).

در زیارت جامعه کبیره، ائمه معصومین علیهم السلام به عنوان «اولیاء النعم» معرفی شده‌اند.

در کتاب کافی روایتی آمده است که امام صادق علیه السلام فرمود:
 «به برکت ما درخت‌ها بارور گردیده و میوه‌ها رسیده و نهرها جاری شده و باران از آسمان باریده و گیاه از زمین روییده و به عبادت ما خداوند عبادت شده است...»
 در جامعه کبیره:

«بکم ينزل الغيث وبکم ينفس الهم ويكشف الضر؛^۱ به واسطه شما باران می‌آید و هم و غم برطرف می‌شود و سختی‌ها آسان می‌گردد».

امام سجاد علیه السلام به ابو حمزه ثمالی فرمود:
 «ای ابو حمزه پیش از طلوع آفتاب نخواب که برایت خوش ندارم، به تحقیق که خداوند در آن وقت روزی‌های بندگان را تقسیم می‌کند و بر دست ما آنها را جاری می‌سازد».

اگر اندکی اندیشه را شکوفا کنیم در می‌یابیم که غرق نعمت‌های خدا هستیم و از شمارش آنها عاجز.
 ﴿وَإِنْ تَعُدُّوا نِعْمَةَ اللَّهِ لَا تُحْصُوهَا﴾؛^۲ «و اگر نعمت‌های خدا را بشمارید، هرگز نمی‌توانید آن‌ها را احصا کنید».

و همه این نعمت‌ها به واسطه حضرت بقیة الله الاعظم - روحی فداه - به ما رسیده است. خداوند فیاض علی الاطلاق است، یعنی آن

۲. سوره نحل، آیه ۱۸.

۱. جامعه کبیره، مفاتیح الجنان.

به آن فیض می‌رساند و اگر لحظه‌ای فیض وجودی خداوند قطع شود همه چیز به هم می‌ریزد و هیچ چیزی باقی نمی‌ماند، ما مخلوقات محدود خداوند، قادر نیستیم از خداوند نامحدود، فیض را به طور مستقیم دریافت کنیم لذا خداوند موجودی که بیشترین ربط و ارتباط را با خالق دارد، واسطه بین خلق و خالق که خودش باشد کرده است، که فیض از طریق او به مخلوقات برسد. نعمت‌های خداوند هم فیضی از طرف اوست بنابراین باید تفکر کرد: اولاً درباره نعمت‌های فراوانی که روزی ما شده و ثانیاً در واسطه نعمت‌ها که چه وجود و روح وسیعی است که ظرفیت دریافت فیض مستقیم را از خداوند فیاض دارد.

در زمان ما، امام حئی و حاضر، امام عصر علیه السلام واسطه فیض هستند، حتی اگر ما در خانه ائمه دیگر علیهم السلام برویم و از آن بزرگواران چیزی بخواهیم باز هم آن چیز از طریق امام زمان علیه السلام به ما می‌رسد.

به عنوان مثال جوانی حاجتی دارد، به امام رضا علیه السلام متوسل می‌شود، امام علیه السلام اگر صلاح بدانند، حاجت آن جوان را برآورده نمایند به امام عصر علیه السلام سفارش می‌کنند که حاجت این جوان را برآورده، و اگر ما متوسل به امامزادگان شویم آنها از امام زمان علیه السلام درخواست می‌کنند که اگر ممکن است حاجت این کسی که به ما متوسل شده را مرحمت بفرمایند.

برای شناخت نعمت‌ها، کتاب توحید مفضل را پیشنهاد می‌کنیم که امام صادق علیه السلام نعمت‌ها را برای شناخت، یک به یک معرفی می‌کنند.

به عنوان نمونه می فرمایند:

«ای مفضل! چه کسی قلب را در میان سینه نهاده و با پرده محکمی آن را پوشانده و با دنده‌ها و گوشت و پوستی که بر آنهاست آن را از صدمه نگه می دارد».^۱

باید توجه کنیم که اطراف ما و در وجود ما، نعمت‌ها به وفور خودنمایی می‌کنند و هر کدام با زبان بی‌زبانی، ما را به یاد خالق نعمت‌ها و واسطه‌ای که نعمت‌ها را به ما رسانده، دعوت می‌کنند. حال اگر از این نعمت‌ها در راه عصیان خالق و اطاعت شیطان، که دشمن خداست استفاده کنیم چه حال و روزی خواهیم داشت؟! اگر با این نعمت‌ها، دل امام عصر را - که واسطه نعمت هستند - به درد بیاوریم و ایشان را آزرده خاطر کنیم مطمئناً از اهداف غایی خلقت دور مانده و در ظلمت و سیاهی غوطه‌ور خواهیم شد.

پس اندکی به اطراف خویش به دقت بنگریم و تفکر پیرامون ولی نعمت و واسطه فیض را تمرین کنیم.

هر وقت باران بارید به این فکر بیفتیم که این باران رحمت، به واسطه امامی است که خود به خاطر ظلم انسان‌ها در سختی و غیبت زندگی می‌کند.

(د) حق‌پداری:

در روایات وارد شده است که شیعیان از باقیمانده گِل خاندان

۱. کتاب توحید مفضل، ص ۶۱.

وحی، آفریده شده‌اند، همان طور که یک فرزند از پدر به وجود می‌آید.

در کتاب کافی از امام رضا علیه السلام آمده است که فرمودند:
«الامام الانیس الرفیق والوالد الشفیق؛^۱ امام همدم و رفیق و پدر مهربان است.»

و روایت معروف نبوی صلی الله علیه و آله که فرمودند:

«انا و علی ابوا هذه الامّة؛ من و علی پدران این امت هستیم.»

این شأن به امام عصر علیه السلام هم تعلق دارد و ایشان پدری دلسوز و مهربان هستند، باید اندیشه کنیم که چگونه یک پدر در فکر فرزندانش است تا از هیچ کمبودی رنج نبرند و تا می‌تواند آسایش آنها را فراهم می‌کند... اما اگر پدر خوبی کرد و فرزند نااهلی را به حدّ آخر رساند، این پیوند قطع می‌شود همان طور که از پسر نوح این پیوند سلب شد.

«يَانُوحُ إِنَّهُ لَيْسَ مِنْ أَهْلِكَ إِنَّهُ عَمَلٌ غَيْرُ صَالِحٍ»؛^۲ «ای نوح! او از اهل تو نیست! او عملی غیر صالح است.»

پسر نوح به خاطر اعمال ناصالح، از تحت سرپرستی و تربیت پدرش خارج شد و این قاعده‌ای کلی است که قرآن به ما می‌آموزد که اگر ارتباطمان را با پدرمان قطع کنیم و نافرمانی او را به آخر برسانیم باید بترسیم که بلایی چون پسر نوح بر سرمان بیاید.

۲. سوره هود، آیه ۴۶.

۱. اصول کافی، ج ۱، ص ۲۸۶.

از طرفی در قرآن کریم خداوند بندگان صالح را مرتبط با انبیاء الهی که پدران معنوی امت هستند، معرفی کرده است.

﴿إِنَّ أَوْلَى النَّاسِ بِإِبْرَاهِيمَ لَلَّذِينَ اتَّبَعُوهُ وَهَذَا النَّبِيُّ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَاللَّهُ وَلِيُّ الْمُؤْمِنِينَ﴾^۱ «سزاوارترین مردم به ابراهیم، آنها هستند که از او پیروی کردند، و این پیامبر و کسانی که (به او) ایمان آورده‌اند (از همه سزاوارترند)؛ و خداوند، ولی و سرپرست مؤمنان است.»

نسبت نزدیک با انبیاء عظام و اولیای دین، طبق این آیه تبعیت از فرامین حیات بخش آن بزرگواران است، لذا شایسته‌ترین انسان، نسبت به حضرت ولی عصر علیه السلام کسی است که مطیع حضرت بوده که همین اطاعت، امضای فرزندی اوست. او به راحتی سایه پدران امام را بالای سرش، احساس می‌کند مانند فرزندی که به پدرش تکیه می‌کند او نیز بالاترین پشتیبان را در زندگی خواهد داشت.

و اگر حق این پدر معنوی و دینی را ضایع کنیم دچار خسران بزرگ و جبران‌ناپذیر خواهیم شد.

چرا که در قرآن کریم خداوند اخطار داده است که اگر پدرت را از رسول خدا بیشتر دوست بداری منتظر امر من باش بعد هم اشاره به فاسق بودن این گروه می‌کند که:

﴿إِنْ كَانَ آبَاؤُكُمْ... أَحَبَّ إِلَيْكُمْ مِنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ... فَتَرْبُّوْا حَتَّىٰ يَأْتِيَ اللَّهُ بِأَمْرِهِ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ﴾^۲ «اگر پدرانتان... را بیشتر از

۲. سوره توبه، آیه ۲۴.

۱. سوره آل عمران، آیه ۶۸.

خدا و رسول و جهاد دوست داشته باشید پس منتظر بمانید تا امر خدا برسد و خدا قوم فاسق را هدایت نمی‌کند».

رسول در آیه شأن رسالت و ولایت است جانشین پیامبر ﷺ که ولایت را دارا است امام عصر علیه السلام می‌باشند که تقدم پدر نسبی بر پدر معنوی و دینی، انسان را در گروه فاسقان قرار می‌دهد.

پس اندیشه کن که چگونه می‌توانی حق پدری امامت را برآورده کنی و فرزندی صالح برای آن مهربان پدر باشی؟!

حقوق حضرت بیشتر از این مواردی بود که ذکر شد اما به خاطر اختصار اکتفا می‌کنیم.

در خانه اگر کس است یک حرف بس است

۱-۲- تفکر در فراهم کردن اسباب یاری امام عصر علیه السلام

یکی دیگر از موارد تفکر که ما را به یاد حضرت مانوس می‌کند این است که ساعاتی را برای خویش مشخص کنیم و در آن لحظات نورانی، به شیوه‌های خدمت به حضرت مهدی علیه السلام و منزلت آن بیندیشیم.

امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند:

«لو ادرکته لخدمته ایام حیوتی؛^۱ اگر مهدی علیه السلام را درک کنم تمام عمر را به ایشان خدمت می‌کنم».

باید در این نکته اندیشید که خدمت به امام عصر علیه السلام چه موهبت

بزرگی است که خود ائمه علیهم السلام حاضر بودند تمام ساعات عمرشان را در خدمت ایشان بسر برند به طریق اولی ما بر این خدمت سزاوارتریم، چرا که حضرت ولی نعمت ما و مولای ما هم هستند و ما ان شاء الله اگر قبول کنند نوکر و خادم این درگاهیم، پس باید در اینکه خدمت حضرت به چه اموری حاصل می شود و سبب یاری حضرت در چیست تفکر کرد.

آنچه که مسلم است حضرت بقیة الله الاعظم - روحی فدا - برای اینکه انسان ها، بنده خدا شوند قیام می کنند تا صلح و عدالت را برقرار کرده مقدمه عبودیت انسان ها فراهم شود و لذا اگر جهان از عبودیت خالی است، ما می توانیم تک چراغ خانه عبودیت خودمان را برای همراهی با هدف مهدی موعود علیه السلام روشن کنیم و آرام آرام اطراف خویش را هم نورانی سازیم.

در روایات عمل به ورع و محاسن اخلاقی، شرط یاری حضرت قرار گرفته است پس کسی که در فکر خدمت و یاری است به تمام واقع، عملاً و اعتقاداً باید متدین باشد.

البته خدمت به حضرت، منحصر به این مسأله نمی شود بلکه خدمت به ایشان از راه خدمت به دوستان، پیروان و شیعیان ایشان هم حاصل می شود. رفع حوائج و دفع مشکلات ایشان در حقیقت خدمت به آن حضرت است.

باید فراگیری این مسأله شما را به تفکر وادارد و نبوغ شما را در پیدا کردن راه های خدمت و اسباب یاری حضرت، شکوفا کند.

به عنوان مثال در باب فرهنگی، خدمت به حضرت می‌تواند برپایی مجالس معرفتی و محبتی درباره ایشان، تألیف و نشر کتب مهدوی، کمک به بنای حوزه‌های علمیه، خرید کتب مهدوی در مقاطع مختلف و اهدا به بستگان و دوستان و ... باشد.

اگر بخواهیم بزرگ شویم باید به بزرگان خدمت کنیم و چه شخصی بزرگوارتر از امام زمان - عجل الله تعالی فرجه الشریف - که ائمه معصومین علیهم‌السلام آرزوی خدمت کردن به ایشان را داشتند، پس باید اسباب بزرگی خویش را فراهم کنیم.

تکیه بر جای بزرگان نتوان زد به گزاف مگر اسباب بزرگی همه آماده کنی
مرحوم آقای دولابی می‌فرمودند: زن در خانه به نیت خدمت به
امیرالمؤمنین علیه‌السلام به شوهرش خدمت کند و مرد به نیت خدمت به
حضرت زهرا علیها‌السلام به زنش خدمت کند....

همین نیت در کارهای مهدوی هم می‌تواند این مهم را حاصل آورد.
لذا اگر در برآوردن حاجات مؤمنین از قبیل قرض دادن، کمک مالی کردن، آبرو گرو گذاشتن، تهیه جهیزیه و ... نیتمان خدمت به حضرت و خوشحالی ایشان باشد، حتماً این امر محقق می‌شود.
«شخصی از اهالی شهر ری چنین نقل کرده که مبلغ سنگینی به عنوان مالیات بدهکار بودم که اگر آن را می‌پرداختم فقیر و مستمند می‌شدم و از دستگاه حکومت بیمناک بودم که مبادا زندانی شوم یا آسیبی به من رسد. بالاخره تصمیم گرفتم که به سفر حج بروم و به خدا پناه ببرم و از امام زمانم حضرت موسی بن جعفر علیه‌السلام چاره

جویی کنم هنگامی که به محضر آن حضرت شرفیاب شدم و جریان را به عرض رسانیدم، امام علیه السلام به فرماندار چنین نوشتند:

«بسم الله الرحمن الرحيم، بدان که در حقیقت خداوند زیر عرش خویش سایبان رحمتی دارد که در آن جای نمی گیرد مگر کسی که به برادر خود نیکی نماید یا غم و اندوهی از او بردارد یا بر دل او سرور و خرسندی وارد سازد و این برادر توست والسلام».

این شخص به شهر خود بازگشت و به منزل فرماندار رفت. به فرماندار خبر دادند که شخصی از طرف امام موسی بن جعفر علیه السلام پیامی برای تو آورده است.

سراسیمه به استقبال آن شخص آمد و او را با احترام به داخل خانه برد، نامه را از او گرفت، بوسید و خواند. سپس هرچه داشت به طور مساوی با او تقسیم کرد، آنگاه گفت: دفتر مالیات را بیاورید، هنگامی که دفتر را آوردند تمام مالیات را از آن شخص برداشت.... آن شخص گوید: به منظور جبران محبت های فرماندار تصمیم گرفتم سفر دیگری به حج بروم تا در موسم برایش دعا کنم وقتی به خدمت آقا موسی بن جعفر علیه السلام شرفیاب شدم و جریان را نقل کردم، آن حضرت فرمود:

به خدا قسم [او] سرور و خوشحالی را بر ما وارد ساخت و امیر مؤمنان علیه السلام را خوشحال کرد، جدم رسول خدا صلی الله علیه و آله را خرسند نمود و البته خداوند را مسرور ساخت.^۱

۱. بحار الانوار، ج ۷۴، ص ۳۱۳، به نقل از چگونه امام زمان علیه السلام را یاری کنیم، ص ۷۴.

خوشحالی مؤمن و یاری او، این اثرات مثبت را در خوشحال کردن امام زمان علیه السلام دارد.
پس باید در چگونگی یاری رساندن و خدمت به قطب عالم امکان علیه السلام اندیشه کرد.

۱-۳. تفکر پیرامون نظارت حضرت بر اعمالمان

از نظر علمی و ایمانی اگر به این باور برسیم که کارهایمان - همان طور که در محضر خداست - در محضر امام عصر علیه السلام شکل می‌گیرد و خدمت ایشان عرضه می‌گردد، بسیار در یاد ایشان، توفیق حاصل می‌شود و زمینه رشد و کمال به اوج خود می‌رسد.

طبق آیات کریمه قرآن و روایات بسیاری از اهل بیت علیهم السلام، امام زمان علیه السلام از اعمال ما، خبر دارند و این اعتقاد دینی، در انجام اعمال صالح و رسیدن به مقام تقوا که دریچه‌ای است برای رسیدن به قرب قطب عالم حضرت بقیه الله الاعظم - روحی فداه - بسیار مؤثر است.
در قرآن کریم خداوند متعال می‌فرماید:

﴿وَقُلِ اعْمَلُوا فَسَيَرَى اللَّهُ عَمَلَكُمْ وَرَسُولُهُ وَالْمُؤْمِنُونَ﴾؛^۱ «ای پیغمبر

بگو هر کاری می‌خواهید انجام دهید که به تحقیق خدا و رسول و مؤمنون عمل شمارا می‌بینند».

در روایات مؤمنون به ائمه علیهم السلام تفسیر شده‌اند.

قال ابو عبد الله علیه السلام: «المؤمن هم الائمة».^۲

۲. نورالثقلین، ج ۲/۲۶۲.

۱. سوره توبه، آیه ۱۰۵.

خلاصه می شود اهدافی که اولیای خدا به آنها نرسیدند همه آن اهداف به دست با کفایت ولی عصر حجة بن الحسن علیه السلام محقق می گردد لذا عصاره همه انبیاء و اولیاء معرفی شده اند. امام صادق علیه السلام می فرمایند:

آقای ما قائم علیه السلام وقتی تکیه به خانه خدا می زنند می گویند:

«ای مردم آگاه باشید هر کس اراده کرده است به آدم و شیث نگاه کند پس من آدم و شیث هستم. هر کس می خواهد به نوح و سام نگاه کند من نوح و سام هستم، هر کس می خواهد به ابراهیم و اسماعیل نگاه کند من ابراهیم و اسماعیل هستم. هر کس می خواهد به موسی و یوشع نگاه کند پس من موسی و یوشع هستم. هر کس می خواهد به عیسی و شمعون نگاه کند من عیسی و شمعون هستم. هر کس می خواهد به محمد و علی علیه السلام نگاه کند من محمد و علی هستم. هر کس می خواهد به حسن و حسین علیه السلام نگاه کند من حسن و حسین هستم. هر کس می خواهد به امامان از نسل حسین علیه السلام نگاه کند من امامان از نسل حسین هستم».^۱

به یاد ایشان بودن، یعنی به یاد تمام انبیاء و اولیاء بودن، و اگر قوه عاقله اندکی به کار آید به وسعت وجودی این انسان کامل اقرار و اعتراف خواهیم کرد و از معجزه عظیم الهی، یاد خواهیم نمود که چه ظرفیت والایی را خدای متعال به ایشان عطا فرموده است که

خواسته‌های همه خدا مسلکان در آن قلب نورانی محقق خواهد شد. از طرفی هم ایشان وارث تمام انبیاء و ائمه علیهم السلام هستند و موارث آن بزرگواران به دست با کفایت امام زمان علیه السلام رسیده است. انگشتر سلیمان که با آن جن و انس و باد را در تسخیر داشت و پیراهن ابراهیم علیه السلام که با آن از آتش نمرود، محفوظ ماند، و عصای موسی که آن قدرت عجیب را داشت، تابوت سکینه که متعلق به موسی علیه السلام و قوم بنی اسرائیل و مایه سکونت و آرامش آنها بود، نیز با حضرت مهدی علیه السلام است.

و همچنین پرچم و شمشیر پیامبر بزرگوار اسلام صلی الله علیه و آله نیز به امام عصر علیه السلام به ارث رسیده است.^۱

در یک کلام امام زمان علیه السلام وارث تمام کمالات معنوی و مادی ۱۲۴ هزار پیامبر و سیزده معصوم علیهم السلام می‌باشند.

در این صورت هرگز استبعادی نیست که چگونه یک نفر می‌تواند جهان را از ظلم و ستم نجات دهد؟! چرا که او عصاره تمام کمالات و صفات عالیه انبیاء و اولیاء می‌باشد و دست قدرت بی‌انتهای خداست.

پس در این وجود عظیم و اینکه محقق کننده دعوت انبیاء و اولیاء است فکر کن و بیندیش. تا یاد او که نشاط و سرزندگی می‌آورد بیش از پیش با شما باشد.

۱. موعود نامه، فرهنگ الفبایی مهدویت، مجتبی تونه‌ای.

۵-۱- تفکر پیرامون مهر و محبت حضرت

«امام مظهر اسمای حسنای الهی و تجلی رحمت واسع حق است. کسی که تربیت شده خدای رحمان باشد، مظهر رحمت بی کران الهی است. امام پدری مهربان، همدمی شفیق و همراهی خیرخواه است.»

دریغ! در گوش ما همواره، از قهر مهدی - عجل الله تعالی فرجه الشریف - گفته‌اند و ما را از شمشیر و جوی خون ترسانده‌اند و از مهر و عشق او به انسان‌ها و تلاش و فریادرسی او به عاشقان و منتظران خود کم گفته‌اند، هیچ کس به ما نگفت که اگر او بیاید، فقیران را دستگیری، بی خانمان‌ها را سامان، بی کسان را همدم، غافلان را تذکر، گم گشتگان را راه، دردمندان را درمان و در یک کلام، خاک نشینان عالم را کاخ نشین خواهد کرد.

قهر او نیز جلوه محبت اوست، چه اینکه قهر او بر جماعتی اندک و ناچیز از معاندان و نژادپرستانی خواهد بود که علی رغم رشد فکری انسان‌ها در آن عصر، و هدایت‌ها و معجزات آن حضرت و نزول مسیح علیه السلام از آسمان و اقتدایش به وی، باز هم به او کفر می‌ورزند و حکومت عدلش را گردن نمی‌گذارند و در زمین فساد می‌کنند.^۱

مهر و محبت او به وسعت ابدیت، تمام انسان‌ها را فرا می‌گیرد.

۱. پورسید آقایی، میر مهر / ۱۳.

در زیارت آل یس بر این رحمت واسعه الهی، سلام و سلامتی نثار می‌کنیم:

«السلام عليك ايها... الرحمة الواسعة».^۱

و در دعای ندبه رحمت و رأفت آن جناب را از خداوند متعال درخواست می‌کنیم:

«اللهم هب لنا رأفته ورحمته ودعاءه وخيره»^۲ بار پروردگارا! بر ما رأفت و رحمت و دعا و نیکی او (حضرت مهدی علیه السلام) را عنایت فرما.

و اوج این رحمت وسیع در جایی است که امام عصر علیه السلام خود را به عنوان رحمت الهی معرفی می‌کند که همه چیز را فرا گرفته است. «ان رحمة ربكم وسعت كل شيء وانا تلك الرحمة»^۳ همانا رحمت پروردگارتان همه چیز را فرا گرفته و من آن رحمت بیکران الهی هستم.

اگر اندک زمانی از اوقات خویش را صرف تفکر پیرامون این وجود شریف که سراسر مهر و رحمت است ارزش ببخشیم، انس و ارتباطمان با ایشان بیشتر می‌شود.

هیچکس نیست که بخواهد از یک انسان مهربان و با لطف و کرم دور باشد. یاد این اسوه رحمت و مهر، قلب انسان را به مهر نزدیک و با عطوفت قرین می‌سازد.

نمونه‌هایی از این مهربانی را می‌آوریم تا بیشتر با این میر مهر آشنا شویم و بدانیم که دشمن در دسیسه‌ای ناجوانمردانه در فکر این

۲. دعای ندبه، مفاتیح الجنان.

۱. زیارت آل یس، مفاتیح الجنان.

۳. بحار الانوار، ج ۵۳، ص ۱۱.

است که چهره‌ای خشن از امام مهر و مهربانی برای جوانان ما ترسیم کند تا همه از او فراری باشند و ظهورش را نخواهند. در حالی که در واقع، هیچ کس در عالم به مهربانی فرزند زهرا علیها السلام نمی‌رسد.

آیت الله مشکینی و حجة الاسلام ری شهری جریان تشریف آیت الله العظمی بهاء الدینی را این‌گونه بیان می‌کنند:

آقا امام زمان علیه السلام از یکی از درهای اتاق وارد می‌شوند و سلام پر مهر و محبتی به ایشان می‌کنند که آقای بهاء الدینی می‌فرمودند: سلامی با این محتوا تا کنون نشنیده بودم. بعد هم فرمودند: «۶۰ سال است در انتظار این معنی بودم». نگارنده این جریان را از دیگر شاگردان آیت الله بهاء الدینی نیز شنیده‌ام.^۱

در جریان حاج علی بغدادی این عطوفت و مهربانی بیشتر جلوه می‌کند و حضرت ایشان را در آغوش گرفته و به گرمی می‌فشارند. «... چون ثلث از راه را تقریباً طی کردم، سید جلیلی را دیدم که از طرف بغداد رو به من می‌آید. چون نزدیک شد، سلام کرد و دست‌های خود را گشود برای مصافحه و معانقه و فرمود: «اهلاً و سهلاً» و مرا در بغل گرفت و معانقه کردیم و هر دو یکدیگر را بوسیدیم و بر سر، عمامه سبز روشنی داشت و بر رخسار مبارکش خال سیاه بزرگی بود...»^۲

۱. پورسید آقایی، میر مهر / ۱۹، باندکی تصرف.

۲. مرحوم حاج میرزا حسین نوری، نجم الثاقب، ص ۴۸۷.

موارد بسیاری اشاره به فریادرسی آن قطب عالم امکان دارد، که خود شاهد روشنی است بر دستگیری پدرانہ آن امام عزیز، که اگر به نقل جریان‌های مفصل در این مقام پردازیم، از غرض کتاب باز می‌مانیم. آنچه مهم است اندیشیدن پیرامون رحمت واسعه آن بزرگوار و دستگیری و فریادرسی ایشان است که می‌تواند یاد مهربانش را به قلبمان آذین بندد و مایه آسایش و آرامش باشد.

پس تفکر پیرامون امیر مهربانی و مهربانی‌هایش بیاندیش و از یاد مبر.

۱-۶- تفکر پیرامون غفلت از امام و فراقش

اگر بدست من افتد فراق را بکشم

که روز هجر سیه باد و خانمان فراق

رفیق خیل خیالیم و همنشین شکیب

قرین آتش هجران و هم قران فراق^۱

هنگامی که هر چه داریم و نداریم، از صدقه سر امام زمان علیه السلام

است آن لحظه ایشان واسطه فیض و نعمت الهی هستند، وقتی بلا از

شیعه، به برکت وجود ایشان دفع می‌گردد چرا غفلت از این همه

مهربانی و کرم.

طولانی شدن ایام غیبت، نباید ما را به غفلتی دین‌گریز مبتلا کند،

و ما را از جان‌جانان دور نماید. یاد دلنشین مهدی زهرا علیها السلام باید

همیشه در دل‌های شیفته ماندگار باشد و به سبب فراق و جدایی،
اندوه و حزن مهمان قلب‌ها شود.

یاد حضرت، مقدمه مبتلا شدن به درد شیرین فراق است، فراق
سخت است اما بی‌دردی، سخت‌تر، درد فراق اگر حاصل شود مژده
وصل هم خواهد آمد.

به درد هجر بسازید چاره جز این نیست

فراق اگر نباشد وصال شیرین نیست

اما ما را چه شده که به روز مَرگی مبتلا شده‌ایم و فقط در فکر رفع
حوایج خویشتن افتاده‌ایم، گویی امامی نداریم که در غربت و غیبت
به سر می‌برد.

حال اینکه ارزش دل به این است که دلبری داشته باشد که وابسته
او شود و در دوری و هجرانش بسوزد و ناله سر دهد.

سوز فراق از معشوق در سر تا سر عالم جریان دارد حتی
جمادات هم از این قاعده مستثنی نیستند.

الف) ناله جمادات:

مولوی شاعر عارف ایرانی در ضمن شعری، این حکایت را از
نبی مکرم اسلام ﷺ نقل می‌کند که حضرت، به ستونی نکیه می‌زدند
و برای اصحاب صحبت می‌کردند. بعد از مدتی اصحاب، منبر
کوچکی برای حضرت آماده کردند. وقتی که پیامبر گرامی اسلام ﷺ
روی منبر نشستند و به ستون تکیه ندادند، صدای ناله‌ای بلند شد. در
این لحظه رسول خدا به طرف ستون رفتند و آن را در آغوش گرفتند

بعد هم فرمودند: صدای ناله از این ستون بود که از جدایی و فراق من ناله زد و اگر او را در آغوش نمی‌گرفتم تا قیامت ناله می‌کرد و آن ستون معروف شد به ستون حنانه.

استن حنانه از هجر رسول ناله می‌زد همچو ارباب عقول
در تحیر مانده اصحاب رسول کز چه می‌نالد ستون با عرض و طول
گفت پیغمبر چه خواهی ای ستون؟ گفت: جانم از فراق گشته خون
از فراق تو مرا چون ساخت جان چون ننالم بی تو ای جهان جهان؟
گفت آن خواهم که دایم شد بقاش بشنو ای غافل کم از چوبی میباش!

ملاهادی سبزواری در شرح مثنوی معنوی مولوی می‌گوید:

چه همه متوجّه‌اند به باب الابواب که انسان کامل است خواه
جماد و خواه نبات و خواه حیوان.^۱

وقتی یک ستون چوبی این‌گونه از درد فراق ناله می‌زند، بسیار ناپسند
است که انسان دارای عقل و شعور، در بی‌دردی مطلق سیر کند
و هیچ در یاد فراق و جدایی از اصل انسانیت و انسان کامل نباشد.

بنواخت نور مصطفی آن استن حنانه را

کمتر ز چوبی نیستی حنانه شو حنانه شو

(ب) ناله حیوانات:

عالم، عالم شعور و احساس است و هر چیزی که در این عالم
مشغول ذکر معبود است.

۱. ملاهادی سبزواری، شرح مثنوی معنوی، ج ۱، ص ۱۴۱.

«وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ»^۱ «همه چیز به تسبیح و حمد خدا مشغول هستند».

حیوانات در دایره عشق و رزق و تحمل درد فراق، دنیای عجیبی دارند که انسان را به خجالت و شرمساری وامی دارد.

ذوالجناح نام آشنایی است که در فراق اباعبدالله الحسین علیه السلام چشمانش پر از اشک و صدای ناله اش بلند شد.

در زیارت ناحیه مقدسه می خوانیم:

«و اسرع فرسك شاردأ، الی خیامك قاصداً، محمحمماً باکیاً»^۲ اسبت گریزان

در حالی که می گریست و شیهه می زد به سوی خیمه ها شتافت».

استادی نقل می کرد که طوطی اگر در قفس تنها باشد ۲۰ سال می خواند اما اگر کنار جفتش در قفس باشد ۴ سال بیشتر نغمه ندارد.

فرهنگی قرآنی به این نکته اشاره دارد که اگر یوسفی در سفر داری باید یعقوب وار در فراقش اشک بریزی، آنقدر که دیگران زبان به ملامت تو بکشایند.

«قَالُوا تَاللَّهِ تَفْتُوا تَذَكُرُ يَوْسُفَ حَتَّى تَكُونَ حَرَضاً أَوْ تَكُونَ مِنَ

الْهَالِكِينَ»^۳ «فرزندان به ملامت گفتند: به خدا سوگند که تو آنقدر دائم یوسف

یوسف کنی تا از غصه فراقش مریض شوی یا خود را هلاک کنی».

و این ذکر و گریه را آنقدر ادامه داد که چشمانش از شدت اشک

فراق، سفید شد و بینایی خویش را از دست داد.

۲. صحیفه مهدیه، ص ۳۰۲.

۱. سوره اسراء، آیه ۴۴.

۳. سوره یوسف، آیه ۸۵.

﴿وَقَالَ يَا أَسْفَىٰ عَلَىٰ يُونُسَ مَا أَدْرَأْتَهُ مِنَ الْحُزْنِ﴾؛^۱ «وگفت

و اسفا بر فراق یوسف عزیزم و از گریه غم، چشمانش (در انتظار یوسف) سفید شد». اگر با یاد امام عصر علیه السلام انس بگیریم شاید بهتر درد فراق را درک کرد و به این نکته رسید که بی‌یاد و نام امام، زندگی کردن چه سخت است، اگر عزیزترین کس زندگی‌ات که هر چه داری و نداری از اوست در زندان باشد چگونه می‌توانی در بیرون از زندان خوش باشی و اصلاً به فکر تمام شدن مدت زندانی نباشی.

اما اگر با یاد او روز و شب را سپری کردی دیگر آرام نمی‌نشینی و از درد فراق و دوری سپندوار در التهاب خواهی بود. پس تفکر کنیم که چه بی‌انصافی است بی‌دردی از صاحب درمان و بی‌فراقی از کسی که جمادات و حیوانات در فراقش نالان هستند. تأمل کنیم که بدون او چقدر زندگی، خشن و خشک است و غربت و غیبتش را به اندک تأملی، بررسی کنیم تا بیشتر به یاد شیرینش آشنا شویم.

در علل بی‌دردی و بی‌اشکی در فراقش تفکر کنیم.

۱-۷- تفکر پیرامون اسامی آن حضرت علیه السلام

بیشتر اسامی امام عصر علیه السلام از طرف خدای متعال و انبیاء و اوصیاء علیهم السلام است و نامگذاری خداوند و خلفایش مثل نامگذاری ما مردم نیست که بدون جهت و بدون ملاحظه معنای اسم باشد. لذا

اگر اسمی برای وجود مقدّس حجة بن الحسن علیه السلام معین شده ایشان مسمای آن اسم را هم دارند، به عنوان مثال اگر اسم ایشان هادی است در واقع هم ایشان هدایت کننده می باشند.

پس تفکر در اسامی مقدّس و شیرینشان، ضمن ایجاد بانی جدید در معرفت مهدوی، می تواند یادآور آن وجود مقدّس باشد.

مرحوم حاج میرزا حسین نوری در کتاب شریف «نجم الثاقب» صد و هشتاد و دو اسم و لقب برای آن امام همام می آورند که ما به عنوان نمونه به چند مورد اشاره می کنیم.

الف) مهدی علیه السلام:

که معروف ترین اسم حضرت است.

ابی سعید خراسانی از امام صادق علیه السلام سؤال نمود: «چرا آن جناب به مهدی نامیده شده؟»

امام فرمود: «زیرا که او مردم را به سوی هر امر مخفی هدایت می کند.»^۱
«یعنی از خصوصیات حضرت مهدی علیه السلام این است که هدایت می شود به امور پنهانی و سپس هدایت می کند به آنها، امور پنهانی به دست آوردن کتاب های اصلی خدا و پیغمبران است: تورات و انجیل و زبور و ...»^۲

ب) قائم علیه السلام:

اسم آن جناب است در زبور سیزدهم و در کتاب بدلیمووا.

۱. مرحوم نوری، نجم الثاقب، ص ۱۰۶. ۲. سید حسین حسینی، نام محبوب، ص ۱۹.

قائم یعنی برپا شونده در فرمان حقّ تعالی؛ زیرا آن حضرت پیوسته در شب و روز، مہیای فرمان الهی است که به محض اشاره، ظهور نماید.^۱

علّت نامیده شدن آن حضرت به این اسم با مقصود کتاب، بسیار مناسب است.

«صقر بن ابی دلف گوید از امام جواد علیه السلام از امام قبل از امام عسکری علیه السلام پرسیدم. او به شدت گریست و سپس فرمود: پس از امام حسن عسکری علیه السلام فرزندش قائم به حقّ امام منتظر است.

گفتم: ای فرزند رسول خدا چرا او را قائم می‌گویند؟

فرمود: زیرا او پس از آنکه یادش از بین برود و اکثر معتقدین به امامتش مرتد شوند قیام می‌کند.^۲

ضرورت یاد حضرت مهدی علیه السلام با خواندن این روایت بیشتر نمایان می‌شود که آسیب مهم زمان غیبت، غفلت از یاد و نام آن بزرگوار معرفی شده است.

در روایت دیگری آورده است که فرمودند:

«قائم علیه السلام را قائم نامیدند؛ زیرا که او بر می‌خیزد بعد از موت ذکرش».^۳

پس علّت تسمیه و نامگذاری به این اسم، این است که قبل از ظهور و قیامش مردم نام او را نمی‌برند.

۲. شیخ صدوق، کمال الدین، ح ۲، ص ۷۳.

۱. مرحوم نوری، نجم الثاقب، ص ۸۸.

۳. مرحوم نوری، نجم الثاقب، ص ۸۹.

تأیید بر این مسأله، چهار لقب دیگر از القاب شیرین حضرت است که عبارتند از «طريد» یعنی رانده شده «شريد» یعنی گریخته، کسی که مردم او را طرد کرده‌اند، به او اعتنا نمی‌کنند. «فرید» و «و حید» که هر دو به معنی یگه و تنها می‌باشند.

نکته دیگر در مورد این اسم این است که شیعیان در هنگام شنیدن این اسم می‌ایستند و قیام می‌کنند امام صادق علیه السلام در روایتی علت این امر را این‌گونه فرمودند:

«لأنَّ له غيبة طولانية ومن شدة الرافة الى احبته ينظر الى كل من يذكره لهذا اللقب المشعر بدولته والحسرة بغرته؛^۱ این کار به این جهت است که آن حضرت غیبتی طولانی خواهد داشت و به خاطر رأفت شدیدی که نسبت به دوستداران خود دارد، به تمام کسانی که او را با این لقب یاد کنند که اشعار به دولت آن حضرت دارد و گویای حسرت و اندوه یادکننده از باب غریبی امام زمانش است، نظر می‌فرماید».

حضرت بعد از این، توضیح می‌دهند که شایسته است بنده‌ای که نسبت به ارباب خود خاضع است، وقتی اربابش با چشمان مبارک به او نگاه می‌کند، برای تعظیم و بزرگداشت و ادای احترام نسبت به مولا از جای خود برخیزد و برای فرج او دعا کند.^۲

در کتاب الغدير علامه امینی نقل می‌کنند که وقتی دعبل قصیده‌اش را برای امام رضا علیه السلام خواند و حضرت حجت - عجل الله

۱. حسینی، نام محبوب، ۲۶، نقل از منتخب الاثر.

۲. همان.

تعالی فرجه - را ذکر کرد، امام رضا علیه السلام دست خود را بر سر گذاشت و در حالی که ایستاده بود تواضع کرد و برای فرجش دعا کرد.^۱

(ج) بقیة الله:

یکی از القاب معروف حضرت مهدی علیه السلام است.

بقیة الله یعنی بقیه و بازمانده خلفای خدا در زمین از انبیاء و اوصیاء یا کسانی که خدا به وسیله آنها بندگانش را باقی می‌دارد و مورد رحمت قرار می‌دهد.^۲

از حضرت صادق علیه السلام سؤال شد: آیا می‌شود به قائم آل محمد علیه السلام به عنوان امیرالمؤمنین سلام کرد؟

فرمود: نه، این اسمی است که خداوند متعال امیرالمؤمنین علی علیه السلام را به آن نامیده و قبل و بعد از او جز کافر به این نام نامیده نشود.

راوی عرضه داشت: فدای شما شوم! پس به حضرتش چگونه باید سلام کرد؟

فرمود: باید گفت: «السلام عليك يا بقیة الله» آنگاه آیه شریفه را تلاوت فرمود: «بَقِيَّتُ اللَّهِ خَيْرٌ لَّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ».^۳

(د) منتظر:

به کسی گویند که عده‌ای در انتظار او باشند. بر این اساس امام عصر علیه السلام را از آن جهت منتظر می‌نامند که شیعیان در انتظار او به سر

۱. علامه امینی، خلاصه الغدیر، ص ۲۳۷. ۲. مجتبی تونه‌ای، موعود نامه، ص ۱۷۱.

۳. سوره هود، آیه ۸۶.

می‌برند تا پس از اذن ظهور پیدا کردن آن حضرت از طرف خداوند متعال، به یاری او بشتابند.

درباره علت منتظر نامیده شدن امام مهدی علیه السلام روایاتی از طرف ائمه اطهار علیهم السلام نقل شده است. از جمله اینکه:

روزی شخصی از امام باقر علیه السلام سؤال کرد: ای فرزند رسول خدا! به چه دلیل مهدی آل محمد علیهم السلام را منتظر نامیده‌اند؟

آن حضرت در جواب فرمودند: به این دلیل او را منتظر می‌گویند که آن حضرت دوره غیبت بسیار طولانی خواهد داشت. پیروان مخلص او در طول این دوره با وجود سختی‌های زیادی که دارد در انتظار ظهور او به سر خواهند برد.^۱

وقتی امام صادق علیه السلام می‌فرماید:

«توقع امر صاحبك لیلاً ونهاراً؛ شب و روز منتظر امر صاحب باش»

لازمه‌اش این است که شب و روز به یاد منتظر باش.

ه) صاحب الزمان - امام زمان علیه السلام:

یکی دیگر از القاب مشهور حضرت، صاحب الزمان است که بدون توجه به معنای پربارش، آن را استعمال می‌کنیم.

در زیارتی که هر روز صبح بعد از نماز، حضرت مهدی علیه السلام به آن زیارت می‌شود آمده است:

«اللهم بلغ مولای صاحب الزمان صلوات الله علیه عن جمیع المؤمنین
والمؤمنات»^۲

۱. مجتبی تونه‌ای، موعود نامه، ص ۷۰۰. ۲. مفاتیح الجنان، دعای عهد.

که اشاره به این نام شده است.

«امام زمان» هم متخذ از کلمه «صاحب الزمان» است.

حضرت آیت الله وحید خراسانی درباره کلمه «امام زمان» چنین می گوید:

اگر درباره اضافه شدن کلمه «صاحب و امام» به «زمان» اندیشه کنید و در اینکه آن حضرت جلوی زمان و پیش از زمان است و زمان، پشت سر اوست فکر کنید، تمام کمال، معرفت را نسبت به حضرت مهدی علیه السلام پیدا می کنید؛ زیرا اصلاً هیچ تعبیری ادق از این تعبیر نیست و این تعبیر، فقط نسبت به حضرت حجت علیه السلام و در خصوص آن حضرت است.

اگر کسی عمق این مطلب را بفهمد، خواهد دانست که چرا امام زمان علیه السلام پیر نمی شود. آن حضرت هم مقدم بر «زمانیات» است و هم مقدم بر «زمان». و امامت زمان ممکن نیست مگر آنکه به سرحد تجردی برسد که بتواند تمام زمان را امامت کند... لذا آن حضرت ملقب است به «صاحب الزمان» پس وجود او مسیطر بر زمان است.^۱

خلاصه مطلب اینکه زمان چون بر ما اثر می گذارد ما را پیر و فرسوده می نماید و امام عصر علیه السلام صاحب زمان هستند، یعنی اختیار دار زمان می باشند و ایشان بر زمان اثر دارند نه زمان بر ایشان.

۱. موعود نامه، مجتبی تونه‌ای، ص ۱۱۸.

یاد حضرت در این دوران که غربت و غریبی ایشان بیشتر نمایان است، ضرورت بیشتری دارد و تفکر بر این اسامی شیرین، می تواند ما را متذکر لحظات ناب زندگی آن حضرت کند.

اسامی دیگر حضرت را به اختصار و به عنوان نمونه ذکر می کنیم.

احمد، ابوصالح، احسان، حجت، صالح، غریم، منصور، مؤمل، موعود، محسن و هادی.

۲- دعا

وقتی به یاد کسی باشیم می توانیم برایش دعا کنیم پس دعا نمی تواند راهکار عملی یاد حضرت باشد. اما می شود با تداعی معانی از جمله تذکر به زمان های اجابت دعا و شرط دعا برای حضرت، یاد حضرت را نیز همراه شویم.

به عنوان مثال، در روایات داریم که هنگام بارش باران، درهای رحمت الهی باز است و رحمت خدا جاری است بنابراین دعا در آن زمان مستجاب است پس برای فرج مولایمان دعا کنیم.

ضمن اینکه اگر فواید دعا کردن برای حضرت و فرج شریفشان را مطالعه و متذکر شویم کارگشا بوده و ما را بیشتر به دعا ترغیب می کند.

در کتاب مکیال المکارم حدود ۹۰ فایده و ویژگی که بر مسأله دعا در تعجیل فرج آن حضرت مترتب است، آورده اند.

ضمن اینکه خود حضرت بسیار بر این امر سفارش فرموده‌اند از جمله اینکه فرمودند:

«واكثروا الدعاء بتعجيل الفرج فان ذلك فرجكم».

که حضرت ضمن اینکه کثرت دعا را خواسته‌اند کثرت یاد و ذکر را نیز خواسته‌اند.

حال مواردی که برای امر دعا تأکید شده است می‌آوریم تا با آمدن آن زمان‌ها، به یاد حضرت دل‌هایمان آباد شود و دعایشان را خالصانه بر زبان جاری سازیم.

۱۲- بعد از هر نماز واجب

در بسیاری از دعاهای روایت شده از امامان معصوم علیهم السلام این امر آمده است که برای ولی خدا حجة بن الحسن علیه السلام دست اجابت به سمت آسمان بلند می‌کرده‌اند.

امام صادق علیه السلام فرمودند:

«از جمله حقوق بر شیعیان این است که بعد از نماز فریضه دست به چانه بگیرد و سه مرتبه بگوید:

«یا رب محمد عجل فرج آل محمد...».

و در حدیثی دیگر فرمودند:

هر کس بعد از نماز صبح و ظهر بگوید: «اللهم صل علی محمد و آل محمد و عجل فرجهم» نمی‌میرد تا اینکه قائم علیه السلام را دیدار می‌کند.^۱

۱. مکیال المکارم، ج ۲.

۲-۳- در قنوت نمازها

قنوت اوج خواسته‌های ما در نماز است که اجازه داریم هرچه را از خدا بخواهیم پس بهتر است که بالاترین چیز را طلب کنیم و به یاد بهترین بنده خدا باشیم.

وقتی ائمه معصومین علیهم السلام در قنوت نمازهایشان برای آن حضرت دعا می‌کردند چرا ما از این فیض بزرگ، محروم باشیم. از امیرالمؤمنین علیه السلام تا خود حضرت مهدی علیه السلام در دعاها با مضامین عالی و بعضاً طولانی برای فرج ولی عصر علیه السلام دعا می‌نمودند.

ما هم در قنوت، یاد آن ولی خدا را با دعا برای فرجش، زنده کنیم. خود حضرت نیز بر این امر که در قنوت نماز برایم دعا کنید سفارش و تأکید فرموده‌اند.

یکی از شاگردان آیت الله بهاء الدینی (رضوان الله تعالی علیه) نقل می‌کند که سال‌ها بود در قنوت سرور عزیزمان حضرت آیت الله بهاء الدینی آیات نورانی و دعا‌های مرسوم را می‌شنیدیم، تا اینکه ناگهان زمانی متوجه شدیم که نوع کلمات و عبارات ایشان تغییر یافته است. چون دستان خود را مقابل صورت می‌گیرند، برای حضرت مهدی علیه السلام دعا می‌کند. (و دعای اللهم کن لولیک الحجة بن الحسن.... را می‌خوانند). روزی علت را از محضر ایشان پرسیدم. به یک جمله بسنده کردند و فرمودند: «حضرت پیغام دادند در قنوت برای من دعا کنید».^۱

۱. پورسید آقایی، میر مهر، ۵۵.

شایسته است که امامان جماعت مساجد به این سفارش حضرت لیبیک گفته و در تمام کشور همه قنوت‌ها (مثلاً نماز عصر و عشاء) نورانی شود به دعای «اللّهُمَّ كُنْ لَوْلِيكَ...» که به تبع ائمه جماعت، مردم بزرگوار نیز این سیره را پیش خواهند گرفت. ان شاء الله.

۴-۲- در حال سجده

هر وقت در سجده بودیم، به یاد آوریم که نزدیک‌ترین حالات را به خدای قاضی الحاجات داریم و دعا در این حالت به اجابت نزدیک است و چه کسی بهتر از فرزند زهرای اطهر علیها السلام که برایش دعا کنیم و با صرف کلام و وقت خود در راه ایشان، به خودمان ارزش دهیم.

و بعد از هر نماز که سجده شکر بجای می‌آوریم بدانیم که دعا برای ولی نعمت، مهم‌ترین اقسام شکر است.

۵-۲- شب جمعه

خورشید روز پنج‌شنبه که به افول گرایید، مهیا شو که لحظات بسیار نورانی در پیش است، شب جمعه، شب رحمت و اسعه الهی است و لذا با دعا برای آن ولی خدا، یاد شیرینش را در دل زنده کنیم. یکی از اعمال شب جمعه هم این است که صد بار گفته شود:

«اللّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَعَجِّلْ فَرَجَهُمْ وَاهْلِكْ عَدُوَّهُمْ مِنَ الْجَنَّةِ وَالْأَنْسِ مِنَ الْأُولِينَ وَالْآخِرِينَ»^۱

۶-۲- روز جمعه

در تمام ساعت‌های آن به طور عموم و به خصوص پس از نماز صبح، و هنگام ظهر و هنگام رفتن به مسجد و بعد از نماز عصر، در قنوت نماز ظهر و نماز جمعه و ... ایشان را یاد کرده و به دعا، خوشحالشان کنیم.

۷-۲- بعد از ذکر مصیبت سیدالشهدا علیه السلام

آنچه از روایات مسلم است این است که اشک بر ابا عبدالله علیه السلام گناهان انسان را از بین می‌برد و پاک می‌کند و در حال پاکی دعا مستجاب است پس نیکوست هر وقت ذکر از شهادت امام حسین علیه السلام شد و اشکی از دیده جاری شد به یاد منتقم آن حضرت بیفتیم و فرجش را از خدای متعال درخواست نماییم.

صاحب مکیال المکارم از قول یکی از دوستان صالح نقل می‌کند که او حضرت حجت علیه السلام را در خواب دیده و ایشان فرموده بودند که:

من برای مؤمنی که یادآور مصیبت جد شهیدم شود و سپس برای تعجیل فرج و تأیید من دعا کند دعا می‌کنم.^۱

۸-۲- وقت نزول باران

در چند وقت مخصوص درهای آسمان باز می‌شود و دعا به اجابت نزدیک است.

۱. مکیال المکارم، ج ۲، ص ۷۵.

یکی هنگامی است که باران رحمت خدا شروع به باریدن می‌کند، بنابراین تا اولین قطرات باران را دیدیم یاد ولی نعمتمان بیفتیم و دست‌ها را به دعا برای ایشان به سمت محل نزول برکت الهی، بلند کنیم.

دیگری وقت اذان است تا الله اکبر را از مؤذن شنیدی مطمئن باش آن لحظه، لحظه اجابت دعاست، پس خود را فراموش کنیم و فقط به یاد غیبت امام مظلومان برای فرج شریفش دعا کنیم. و امام صادق علیه السلام فرمودند:

«قال امیر المؤمنین علیه السلام: اغتتموا الدعاء عند اربع؛ عند قراءة القرآن وعند الاذان وعند نزول الغيث وعند التقاء الصفيين للشهادة؛^۱ امیر المؤمنین علیه السلام فرمودند: در چهار لحظه دعا را غنیمت بشمار؛ هنگام قرائت قرآن، هنگام اذان، هنگام نزول باران و هنگام صف آرای لشکر اسلام برای شهادت».

۳- برپایی مجالس ذکر و دعا و بیان فضایل اهل بیت علیهم السلام

راهکار سوم یاد عملی حضرت، تشکیل دادن حلقه‌های ذکر است.

«قال رسول الله صلی الله علیه و آله: بادروا الى رياض الجنة فقالوا وما رياض الجنة؟ قال صلی الله علیه و آله: حَلَقُ الذِّكْرِ؛^۲ رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمودند: به باغ‌های بهشت بشتابید. عرض شد: ای رسول خدا! باغ‌های بهشت کدامند؟ فرمود: حلقه‌های یاد خدا».

۱. فیض کاشانی، محجة البيضاء، ج ۲، ص ۲۸۷.

۲. بحار الانوار، ج ۱، ص ۲۰۲.

علامه مجلسی در بیان این حدیث شریف می فرمایند:

حلقه های ذکر مجالسی است که خدا و علوم اهل بیت علیهم السلام و فضایل اهل بیت علیهم السلام در آنها بیان شود.^۱

خصوصیات مجلس ذکر باید زیاد کردن معرفت باشد نه اینکه فقط سطحی ایجاد شود و اثری نداشته باشد.

لذا سفارش پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله بر تشکیل این حلقه ها مبنای معرفت دهی می باشد و این راهکار از این جهت بسیار اهمیت دارد چرا که اگر معرفت حاصل شد، غفلت بر کنار شده و یاد حضرت تداوم پیدا می کند.

ضمن اینکه این جلسات مورد توجه و عنایت حضرت مهدی علیه السلام می باشد.

فضیل یسار که از یاران جلیل القدر امام صادق علیه السلام می باشد می گوید:

در مجلسی با چند نفر شیعه نشسته و گفتگو می کردیم که امام صادق علیه السلام نزد ما آمد و فرمود: «تجلسون و تحدثون؟» دور هم نشسته و سخن از ما به میان آورده اید؟ عرض کردم: بله، قربانت شوم.

آنگاه امام صادق علیه السلام فرمودند: من این مجالس را دوست دارم.

مطمئناً اگر امام زمان علیه السلام هم از جمعی بگذرد که در حال گفتگو پیرامون وجود حضرتش باشند خواهد فرمود: من این مجالس را دوست دارم.

شایسته است جوانان عزیز بر این راهکار، همت گماشته و یاد حضرت را با معرفت کسب کنند همراه کنند.

ضرورت این مسأله آنگاه نمایان می شود که بدانیم هدف خلقت چیزی جز معرفت امام عصر علیه السلام نیست. و با این راهکار، عملاً به این هدف نیز نزدیک خواهیم شد.

در مرحله اول شایسته است جوانان عزیز سیری مطالعاتی مهدویت را در نظر گرفته و هفته‌ای یکبار دور هم نشسته و با خواندن دعاهایی برای سلامتی حضرت، قسمتی از کتاب را توضیح دهد. مسلماً در سراسر این جلسه، حرفی نیست جز از امام عصر علیه السلام و همین یعنی یاد حضرت و دوری از غفلت.

به عنوان نمونه برای اولین کتاب، کتاب نگین آفرینش معرفی می‌گردد البته پیشنهاد می‌شود که برای دوری از آسیب‌های مهدویت، با یک روحانی در تماس باشند.

اگر اهمیت این مسأله را دریابیم اقرار خواهیم کرد که کسب معرفت امام زمان علیه السلام از نان شب هم واجب‌تر است.

وقتی که پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله در موارد بسیاری فرمودند:

«من مات ولم يعرف امام زمانه مات میتة الجاهلیة؛^۱ هر کس بمیرد و امام

زمانش را نشناسد به مرگ جاهلیت مرده است.»

اول قدم به سوی معرفت، مطالعه است و حلقه‌های ذکر این امر

را فراهم می‌کند.

ای جوانان شیعه، اکثرمان جوابی در محضر امام عصر علیه السلام نخواهیم داشت اگر به ما بگویند این همه وقت صرف برنامه‌های تلویزیون کردید اما ساعتی در روز را به مطالعه پیرامون ولی نعمتان نگذرانید.

ساعت‌ها و روزها یک به یک بدون کسب معرفت سپری شد و ما فقط چیزهایی کسب کردیم که به کار دنیا و آخرت نمی‌آید کسب ما، باعث دوری و غفلت از امام زمان علیه السلام شده است. کمر همت را محکم ببندیم و در این راه، قدم استوار ما لبخند را به لب‌های ولی عصر علیه السلام خواهد نشانید، ان شاء الله.

در مرحله دوم می‌توانند آیات الهی را که در شأن امام عصر علیه السلام است با هم مطالعه کنند و با راهنمایی روایاتی که آیات را تفسیر می‌کنند، به منظور کلام الهی برسند.

در این بحث، اعتقاد به مهدویت تقویت شده و از شکایت پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله مبنی بر اینکه: «يَا رَبِّ إِنَّ قَوْمِي اتَّخَذُوا هَذَا الْقُرْآنَ مَهْجُورًا»^۱ «خدایا این قوم من قرآن را مهجور گرفتند» در امان می‌ماند.

تدبر در آیاتی که به تفسیر یا تأویل وجود مقدس ولی عصر علیه السلام اشاره دارد بسیار در یاد حضرت و معرفت آن جناب مؤثر خواهد بود.

در کتاب «الامام المهدي في القرآن والسنة» حدود ۲۸۰ آیه

۱. سوره فرقان، آیه ۳۰.

مطرح می‌شود و در حدود ۱۱۰۰ روایت که همگی مربوط به مباحث ارزشمند مهدویت می‌باشد ذکر شده است.

۴- هدیه دادن

اسلام عزیز، بر هر امری که ایجاد محبت کند تأکید دارد از جمله آن موارد دادن هدیه است که به خاطر جلب محبت، در زمره مستحبات مؤکد قرار گرفته است روش معصومین علیهم‌السلام در زندگانی پذیرش هدیه و تشکر از صاحب هدیه بوده است.

یکی دیگر از راهکارهای یاد آن بزرگوار، به این صورت است که با خود عهد ببندیم بعد از هر نماز تسبیحات حضرت زهرا علیها‌السلام را با آرامش و بدون عجله بگوییم و به محضر ایشان هدیه نماییم. پیامبر اکرم صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم فرمودند:

... هر کس یک بار قل هو الله احد را بخواند یک سوم قرآن را خوانده و هر کس دو بار بخواند دو سوم قرآن را خوانده و هر کس سه بار بخواند قرآن را ختم کرده است.^۱

مؤمن زرنگ است و اگر دنبال خیر و سعادت می‌گردد باید زرنگی کند و بعد از هر نمازی یک ختم قرآن به قرآن ناطق اهدا نماید، که برکاتش بسیار زیاد و پاداشش ناگفتنی است.

علی بن المغیره می‌گوید: خدمت امام کاظم علیه‌السلام (امام زمان علی

۱. بحار الانوار، ج ۲۲، ص ۳۱۸.

بن المغیره امام کاظم علیه السلام بوده‌اند) رسیدم و عرضه داشتم که من قرآن ختم می‌کنم و ثوابش را به پدران شما هدیه می‌کند؟ یک ختم قرآن نیز برای شما قرار داده‌ام به سبب این کار چه پاداشی برایم هست؟
امام کاظم علیه السلام فرمود:

پاداش تو آن است که روز قیامت با آنان علیهم السلام باشی.

عرض کردم: الله اکبر چنین پاداشی برای من است؟
سه مرتبه فرمود: آری.^۱

از دیگر هدایا می‌تواند این باشد که عهد کند روزی صد صلوات با «و عجل فرجهم» بفرستد و ثوابش را به ایشان اهدا نماید.
و بحث دیگر نماز است که می‌تواند دو رکعت نماز بخواند و ثوابش را به ایشان هدیه نماید.

در روایتی آمده است که «هر کس ثواب نماز خود را برای رسول خدا و امیرالمؤمنین و اوصیای بعد آن حضرت علیهم السلام قرار دهد، خداوند ثواب نمازش را آنقدر افزایش می‌دهد... و پیش از آنکه روح از بدنش برآید به او گفته می‌شود: ای فلان! هدیه تو به ما رسید، پس امروز روز پاداش و تلافی کردن [نیکی‌های] تو است. دلت خوش و چشمت روشن باد به آنچه خداوند برایت مهیا فرمود...».^۲
چه زیباست قبل از خواب وضو گرفته و دو رکعت نماز هدیه به قطب عالم امکان بخوانیم و روز و شب را با یاد ایشان سپری کنیم.

۲. همان، ص ۳۷۳.

۱. مکیال المکارم، ج ۲، ص ۳۸۲.

امام عصر علیه السلام از خانواده کرم هستند: «وسجیتکم الکریم؛^۱ آداب و رسوم شما کرم است».

کریم اگر از کسی خوبی و هدیه دریافت کند محال است به چند برابر جبران ننماید هر چند ما نباید بخاطر جبران ایشان، هدیه دهیم اما ایشان رمز بنده پروری را بهتر از هر کسی می دانند.

آیه کریمه «هَلْ جَزَاءُ الْإِحْسَانِ إِلَّا الْإِحْسَانُ»^۲ این نکته ناب را می رساند که کریم محال است احسانی را بدون پاسخ بگذارد.

۵- صدقه دادن به نیابت از حضرت

صدقه، صداقت انسان را نمایان، و ایمان انسان را حفظ می کند. یکی از وظایف در عصر غیبت، صدقه دادن برای سلامتی حضرت مهدی علیه السلام است اما می توان این عمل را به عنوان راهکار عملی یاد حضرت هم به شمار آورد که عهد ببندیم که هر روز همان طور که برای سلامتی عزیزانمان، صدقه می دهیم برای سلامتی عزیز زهرا علیها السلام و به نیابت از ایشان نیز صدقه دهیم.

«درست است که صدقه های ما برای امام زمان علیه السلام نفعی ندارد، ولی صدقه ای که با کمال تواضع و فروتنی باشد، نشان دهنده محبت خالصانه ما به حضرت است این کار ما، مانند عمل آن مرغکی است که وقتی حضرت ابراهیم علیه السلام را درون آتش انداختند، با منقارش

۱. مفاتیح الجنان، جامعه کبیره.

۲. سوره رحمن، آیه ۶۰.

قطرات آب را از جوی آب بر می داشت و به روی آتش می پاشید.
ملکی به مرغک گفت:

این کاری که تو انجام می دهی چه اثری دارد؟

مرغک گفت: چیزی که از من ساخته است همین کار است. من
باید وظیفه خود را انجام دهم و محبت خود را به حضرت
ابراهیم علیه السلام اظهار کنم. درست است که کارهای مادر پیشگاه حضرت
ناچیز است؛ ولی شرط وفا و مروت آن است که در حدّ وسع خویش
به آن عزیز ابراز ارادت کنیم.^۱

نه تنها به نیابت از حضرت صدقه بدهیم بلکه تمامی مستحبات
را به نیابت از حضرت انجام دهیم، زائر امام رضا علیه السلام اگر می خواهد
زیارتش ارزش خاص پیدا کند باید خود را ببیند و به نیابت از قطب
عالم امکان، راهی این سفر شود.

زیارت عاشورا، نمازهای مستحبی و ... همه و همه می توان به
نیابت از حضرت انجام داد و یاد آن عزیز سفر کرده را در دل و جان،
زنده نگه داشت.

ع خوشحال کردن مؤمنین

در روایات بسیار وارد شده است که خوشحالی امام در
خوشحال کردن مؤمنین است.

۱. مصباح بزدی، آفتاب ولایت.

امام صادق علیه السلام فرمود:

«کسی از شما نپندارد که چنانچه مؤمنی را شاد و مسرور نماید تنها او را شادمان کرده، بلکه والله ما را خوشحال ساخته بلکه به خدا رسول خدا صلی الله علیه و آله را خوشحال نموده است».

پس هرگاه مؤمنی از شما خواهشی داشت بدان که برآوردن خواست او، قبل از آنکه او را خوشحال کند، امام زمان علیه السلام را خوشحال می‌کند. بنابراین به نیت خوشحالی ایشان، حاجت مؤمن را برآورده بسازیم.

یا کارهای دیگری که مؤمنین را خوشحال می‌کند، تا شنیدیم یکی از رفقا یا بستگان قرض دارد، منتقل شویم به این معنا که ادای قرض او، امام زمان علیه السلام را خوشحال می‌سازد، راه‌های خوشحال کردن مؤمنین بسیار است گاهی با یک سلام و احوال‌پرسی گرم، مؤمنی خوشحال می‌شود و گاهی به ملاقات او رفتن و گاهی....

امام صادق علیه السلام فرمود: یکی از محبوب‌ترین کارها نزد خدای عزوجل شاد کردن مؤمن است: برطرف کردن گرسنگی اش، یا زدودن اندوهش، یا پرداختن قرضش.^۱

۷- هماهنگ کردن محیط اطراف

نام جمله چیز یوسف کرده بود

آن زلیخا از سپنداتا به عود

۱. میزان الحکمه، ج ۲، ص ۹۵۳.

در دیدار اول یوسف علیه السلام و بنیامین، یوسف علیه السلام از او پرسید: آیا ازدواج کرده‌ای؟ بنیامین گفت: بله.

یوسف فرمود: چند بچه داری؟

بنیامین گفت: سه بچه به اسم‌های قمیص، ذئب، دم.

یوسف با تعجب پرسید: چرا این اسم‌ها را انتخاب کرده‌ای؟

بنیامین گفت: به خاطر اینکه برادرم (شما را) را فراموش نکنم و هر وقت یکی از بچه‌ها را صدا می‌زنم یاد شما برایم زنده شود.^۱

هر وقت قمیص را صدا می‌زنم به یاد این بیفتم که برادرانم پیراهن تو را برای پدر آوردند هر وقت ذئب را صدا زدم یاد می‌آید که گفتند تو را گرگ خورد. و هر وقت دم را صدا زدم به یاد بیاورم که پیراهنت را خونی کردند.

یکی از راهکارهای یاد حضرت بقیة الله - روحی فداه - این است که محیط اطرافمان را طوری آرایش کنیم که هر آن ما را به یاد ولی مطلق الهی بیندازد. روی میزمان تابلویی زیبا از نام «اباصالح المهدی» بگذاریم، در روی دیوار، حدیثی زیبا یا شعری با مضامین عالی، نصب کرده که ما را به یاد آن عزیز بیاورد.

یک چشم زدن غافل از آن شاه نباشی شاید که نگاهی کند آگاه نباشی
آیت الله مصباح یزدی می‌فرمایند:

«اگر ما بخواهیم معرفت و محبتمان، به ولی عصر علیه السلام ثابت بماند،

باید آثارش را زنده نگه داریم؛ نام مقدسش را جلو چشم خود، روی میزمان یا لابه‌لای کتاب‌هایمان بنویسیم...»^۱

هر کس به تناسب کار خود می‌تواند این فرهنگ را ایجاد کند.

دانش‌آموزان و محصلان گرامی، قبل از شروع نوشتن، نام حضرت را نوشته یا بر لب بیاورند و با سلام به جان‌جانان، درس و مطالعه خویش را آغاز نمایند. اندیشه‌ای که با یاد و نام حضرت، آشنا شود، ثمرات و برکات بسیاری ایجاد خواهد کرد.

معلمان عزیز و دلسوز که نقش فراوانی در آشنا ساختن دانش‌آموزان ما با فرهنگ مهدوی دارند می‌توانند شروع نوشتن و درس را با جمله زیبای «السلام عليك يا بقية الله» روی تخته، مزین کنند.

رانندگان گرامی با نصب برچسب کوچکی در داخل ماشین، می‌توانند خود و مسافران را برای لحظه‌ای هم که شده به یاد امام عصر علیه السلام آشنا کنند.

نام مهدی را برای بچه‌هایمان انتخاب کنیم و احترام آنان را به خاطر اسمشان، بیشتر نگه داریم.

این بچه‌ای که خداوند روزی ما کرده است به یمن و برکت امام عصر علیه السلام است پس نباید اسمی را انتخاب کنیم که مورد رضایت ایشان نباشد.

۱. مصباح یزدی، آفتاب ولایت، ۴۴.

۸- دوستی با مهدویون

همان طور که در دعای ندبه برای ناله و گریه در فراق امام
زمان علیه السلام یاری می طلبیم:

«هل من معین فأطیل معه العویل والبكاء؛^۱ آیا کسی هست مرا یاری کند تا به
همراهی او ناله و گریه را طولانی کنم؟»

برای یاد او نیز باید از دوستان یاری طلبید و کمک خواست.

یکی از بهترین راهکارهای عملی یاد حضرت بقیة الله الاعظم
- روحی فداه - دوستی با کسانی است که به این یاد، انس گرفته‌اند
و بودن با آنها، انسان را به یاد حضرت و مسائل معنوی سوق
می‌دهد.

شاید تأکید بر زیارت عالم مهذب نیز به خاطر همین جهت باشد
که نگاه به عالم، یاد خدا و ولی خدا را برای انسان تداعی می‌کند.
و عقب ماندگی ما را از قافله و اصلان به عشق حضرت حق و یاد امام
عصر علیه السلام متذکر شده و ما را به حرکت وامی‌دارد.

بنابراین باید سراغ دوستانی برویم که زهد و معنویت و دوام ذکر
در چهره‌شان هویدا است و همراهی با آنان، انسان را با یاد حضرت
ولیعصر علیه السلام همراه خواهد کرد.

حواریین که از یاران حضرت عیسی علیه السلام بودند از ایشان پرسیدند:

«من نجالس؟؛ با چه کسانی نشست و برخاست کنیم؟»

۱. دعای ندبه، مفاتیح الجنان.

«قال: من يذكرکم الله رويته ويزيد في عملکم منطقه ويرغبکم في الاخرة عمله؛^۱ فرمود: کسی که دیدنش شما را به یاد خدا می اندازد، و صحبتش عمل شما را زیاد می کند و عملش شما را به آخرت ترغیب می کند».

هرچند باید اعتراف کرد در این زمان، شخصی با این خصوصیات کمیاب و در حکم کبریت احمر است، ولی تلاش در پیدا کردن چنین دوستی، بی ثمر نخواهد بود، ضمن اینکه باید از خداوند چنین دوستی را درخواست نمود، یاری که دیدار و یا گفتارش ما را به یاد مهدی فاطمه علیها السلام بیندازد و غفلت ما را با تذکر درمان نماید. دوستی که عیب‌های ما را به ما هدیه کند تا با برطرف کردن عیوب ظاهری و باطنی به مقام یاد و ذکر حضرت دوست و ولی مطلقش نائل آییم.

از طرف دیگر از دوستانی که ما را به سوی شهوت و گناه و مسائل بیهوده سوق می دهند و رنگ و بویشان رنگ و بوی خدایی نیست باید فاصله گرفت و نکته آخر اینکه خود ما هم سعی کنیم از کسانی باشیم که وقتی دوستانمان ما را ملاقات می کنند به یاد خوبی‌ها و خدای خوبی‌ها آشنا شوند که این با کسب معرفت و تمرین در راهکارهای یاد امام عصر علیه السلام امکان پذیر خواهد شد. ان شاء الله.

احترام به سادات و علما که می تواند یکی از راهکارهای عملی

باشد نیز شاید برای همین نکته است که آنها به عنوان انتسابی که به حضرت ولیعصر علیه السلام دارند ما را به یاد آن بزرگوار آشنا می‌کنند. طلاب و روحانیون به عنوان سربازان امام عصر علیه السلام و مفتخر شدن به پوشیدن لباس پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله می‌توانند ما را متذکر به ارباب و مولایشان کنند و ما وظیفه داریم به احترام لباسشان و مولایشان، به آنها احترام بگذاریم و لو تعداد کمی از آنها مثل حقیر احترام خودشان را نگه ندارند و کارهایی بکنند که مورد رضایت آن حضرت نیست.

آیت الله مصباح فرمودند:

«حتی اگر یک روحانی هیچ فضیلتی نیز نداشت باید برای لباسش او را تکریم کنم این کار برای خودم منفعت دارد، نه برای او، چرا که ایمان من قوی‌تر و محبتم به صاحب این لباس یعنی پیامبر صلی الله علیه و آله و امام زمان علیه السلام بیشتر می‌شود».^۱

شاید دیده باشید کسانی که با علما و روحانیون کاری ندارند یا حتی فحش و بد و بیراه نثارشان می‌کنند، با امام عصر علیه السلام ارتباط چندانی ندارند و توفیق یاد حضرت را ندارند.

ما وظیفه داریم مخصوصاً نسبت به روحانیون سادات، احترام بیشتری قائل شویم.

همچنین وظیفه داریم به روایات و کتب روایی احترام بگذاریم؛

۱. مصباح یزدی، آفتاب ولایت، ۴۶.

چرا که شکی نیست که این روایات منسوب به امام عصر علیه السلام و پدران گرامی آن بزرگوار می باشد.

«علامه طباطبایی وقتی کتاب روایت را به دست می گرفت، آن را می بوسید اگر درون قفسه کتابی، روایت وجود داشت، طوری می نشست که پشت به کتاب روایت نباشد».^۱

۹- خواندن دعاها و زیارات

رهرو راه انتظار در مجالسی که به نام آن محبوب دلها تشکیل می شود حضور می یابد تا ریشه های محبت او را در دل خود محکم تر کند. از زیباترین جلوه های یاد امام مهدی علیه السلام در زندگی منتظران ظهورش آن است که هر روز با او تجدید عهد کرده و پیمان وفاداری ببندند و استواری خود را بر آن عهد اعلام کنند.^۲

اگر صبح را عاشقانه با یاد او شروع کنیم مطمئناً در طول روز این یاد نورانی، بیشتر نمایان خواهد شد.

الف) دعای عهد:

دعای عهد ضمن برکات فراوان با مضامین عالی جای بحث در حلقه های ذکر یاد شده را نیز فراهم می کند.

شایسته است که ترجمه این دعا را با هم مباحثه کرده تا در هنگام تلاوت از لذت بیشتری بهره مند شویم.

۲. نگین آفرینش، ۱۲۴.

۱. مصباح یزدی، آفتاب ولایت، ۴۸.

امام صادق علیه السلام فرمودند: هر کس چهل بامداد خدا را با این عهد بخواند از یاوران قائم ما خواهد بود و اگر پیش از ظهور آن حضرت بمیرد، خداوند او را از قبرش بیرون آورد [و قائم علیه السلام را یاری دهد].^۱

امام خمینی (رضوان الله تعالی علیه) در طول عمر شریفشان بر خواندن این دعا مداومت داشتند و می فرمودند: خواندن دعای عهد، سرنوشت انسان را عوض می کند.

ب) زیارت آل یس:

در این زیارت به یاد لحظه لحظه زندگی حضرت خواهیم بود و به خاطر نورانی بودن آن لحظات، به تمام ثانیه ثانیه عمر شریفشان سلام می دهیم. فرمودند: هرگاه خواستید توجه کنید به وسیله ما به سوی خداوند تبارک و به سوی ما [این زیارت را بخوانید].^۲

حداقل یکبار در هفته با این مضامین بلند به آن عزیز در غربت سلام دهیم و یادش را در دل زنده نگه داریم.

ضمن اینکه بر بحث معرفتی تکیه کرده و تأمل و تفکر در مضامین عالی این زیارت را نیز سفارش می کنیم.

ج) دعای ندبه:

جمعه‌ها ما عاشق گل می شویم شاخساران توسل می شویم
جمعه روزی است که یاد آن حضرت، باید به اوج خود برسد
و تمام وجود انسان را احاطه کند، دعای ندبه با فرازهای عاشقانه به

۱. مفاتیح الجنان، دعای عهد.

۲. مفاتیح الجنان، زیارت آل یس.

همراهی اشک و آه و ناله بهترین راهکار برای یاد امام زمان علیه السلام می باشد.

ما به همین موارد اندک از زیارات و دعاها بسنده می کنیم و شما را به کتاب مفاتیح الجنان ارجاع می دهیم.

۱۰- حضور در مکان های منتسب به حضرت

مسجد مقدّس جمکران جلوه گاه عشق است و عاشقان و دلدادگان عزیز زهرا علیها السلام هر هفته، با حضور در آن مکان نورانی، یاد آن عزیز را برای خویش زنده می کنند و هر آن از فضای نورانی آن ارض مقدّس، تجدید قوا می نمایند.

مکانی که با دستور مستقیم خود حضرت، بنا شده است و خود ایشان نیز به این مسجد عنایت خاصی دارند شایسته حضور گرم شماست تا با بودن در آن فضا و مکان مقدّس، بیش از پیش به یاد آن عزیز باشید.

مشاهد مشرفه هم انتساب به امام عصر علیه السلام دارد و مرقد پدران بزرگوارشان می باشد ضمن اینکه یکی از مکان های اجابت دعا، همین مشاهد مشرفه و قبور ائمه علیهم السلام می باشد شایسته است به محض حضور در آن مکان های مقدّس، اولین کارمان دعا برای فرج یوسف زهرا علیها السلام باشد.

در مشهد الرضا علیه السلام نیمه شب ها به زیارت برویم و بعد از خواندن نماز شب، و آل یس، دنبال جان جانان بگردیم و رواق ها و صحن ها

را با این حال، قدم زنیم و برای فرجش، عاجزانه ناله بزنینم و دعا کنیم.

راهکارهای عملی یاد حضرت بقیة الله الاعظم - روحی فداه - بیشتر از آن چیزی است که ذکر شد.

سخن آخر

حقیقت یاد و ذکر این است که هنگام معصیت، آن یاد، مرا از آن مفسده دور کند.

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمودند:

«من اطاع الله عزوجل فقد ذکر الله وان قلت صلاته وصيامه وتلاوته للقرآن؛^۱ هر کس خدای عزوجل را فرمان برد خدا را یاد کرده است هر چند نماز خواندن و روزه گرفتن و قرآن خواندنش اندک باشد».

و امام صادق علیه السلام در تفسیر آیه «وَلَذِكْرُ اللَّهِ أَكْبَرُ»^۲ فرمودند:

به یاد خدا بودن در هنگام روبه رو شدن با حلال و حرام خدا.^۳ اگر در معرض نگاه به نامحرمی بودی و چشمت را نگه داشتی، این یاد و ذکر خدا و ولی خداست و توفیقی است از آن حضرت که حاصل شده است.

پس کسی که در مجلس عروسی که غرق گناه است و موسیقی حرام پنخش می شود شرکت کند این ذاکر نیست ولو زبانش دائماً به

۱. محمدی ری شهری، میزان الحکمه، ج ۴، ص ۱۸۵۱.

۲. سوره عنکبوت، آیه ۴۵. ۳. محمدی ری شهری، میزان الحکمه، ج ۴.

ذکر مشغول باشد اگر توانسیم مجلس عروسی را به خاطر امام عصر علیه السلام بدون گناه برگزار کنیم می شود ذکر و یاد امام عصر علیه السلام که به تبعش ایشان هم ما را یاد خواهند کرد.

سخن خویش را با جملاتی از کتاب شریف مکیال المکارم پایان می دهم:

پس بدانکه می بایست یقین بدانی که تو از چشم و گوش مولایت علیه السلام دور نیستی او جای تو را می داند و از احوال تو آگاه است. پس اگر از کسانی باشی که بر رعایت آدابی که سزاوار رعایت شدن نسبت به آن جناب است، مواظبت دارند، بدین وسیله کمال محبت و عنایت آن بزرگوار را به سوی خود جلب کرده ای، و اگر اهل غفلت و اعراض از آن سرور باشی، جای تأسف است.

پس شتاب کن برای خلاصی خودت و این حاصل نمی گردد مگر با یاد مولایت تا در دنیا و آخرت دستت را بگیرد که خدای تبارک و تعالی می فرماید:

«يَوْمَ نَدْعُوا كُلَّ أُنَاسٍ بِإِمامِهِمْ»؛^۱ «روزی که مردم را با امامشان می خوانیم».

چون صبح کنی پس بدانکه این زندگی که خداوند به تو داده به برکت آن حضرت علیه السلام است. پس او را سپاس بگذار و خدای تعالی را بر نعمتی که به تو عنایت فرموده شکر کن. و مواظب خودت باش که

۱. سوره اسراء، آیه ۷۱.

و چون از نماز فراغت یافتی آن حضرت علیه السلام را به سوی خدای عزوجل و سیله و شفیع قرار داده که آن را از تو قبول فرماید. و پیش از هر دعایی به دعا کردن برای او آغاز کن.

و چنانچه غفلت یا فراموشی از یاد حضرت علیه السلام در بعضی اوقات برایت عارض گشت - چنانچه غالب احوال بیشتر اهل زمان است - پس بدان که این حالت از نزدیک شدن شیطان است. پس به درگاه خداوند روی آورده و زاری کن تا کید شیطان را از تو بازگرداند و از خدای تعالی طلب مغفرت بنما و به سوی او توبه نصوح کن تا این بدی را بر تو ببخشاید و به یاد مولایت در هر حال توفیق دهد.^۱

و آخرین سخن ما: خدایا ذکر و انتظارش را از یاد ما مبر.

والسلام